

ISSN 1331-7539

ZOV RODNIH OGNJIŠTA

LIST ŽUPE SV. LUKE – KUČIĆE

GOD. XXV. 2019. BR. 1. (48.)

Sog. VII

Okladnizze

Mimizza

Prikaz čestica zgrada na Okladnici (katastar iz g. 1834.)

Pogled iz Kučića preko naše planine prema vrhu Neum
Okladnica se iz ne vidi, jer je iza naše planine

Župnikova riječ

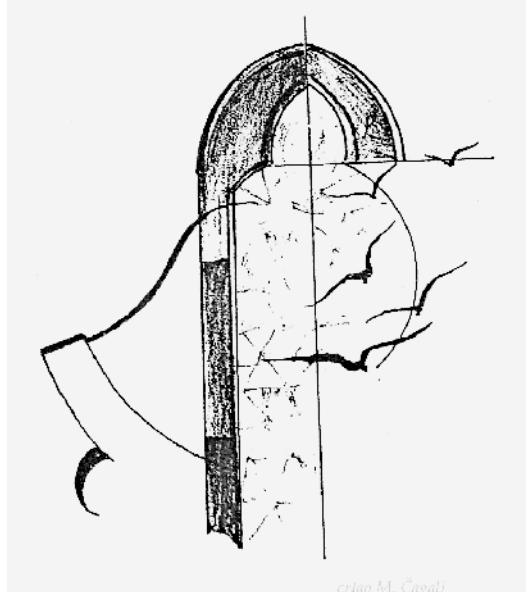
**Dragi Kućićani
u Domovini i po svijetu!**

Sve vas srdačno pozdravljam i na vas zazivam Božji blagoslov. Obredi velikog trodnevlja kao najljepši i najuzvišeniji obredi čitave godine, protekli su veoma lijepo i dostojanstveno. Od velike pomoći bio mi je naš don Mario Popović, koji je došao iz Rima na praznike i stavio mi se na raspolaganje. Izmjenjivali smo se nas dvojica kod obreda u Svinšću i Kućićima. Na uskrsni ponedjeljak išli smo u „Emaus“ na slapove Krke s dva autobusa vjernika iz obadvije župe. Uz put smo posjetili župu Gospe od anđela u Trogiru, razgledali novu crkvu posvećenu sv. Ivanu Pavlu, koja je u izgradnji, a zatim obišli povijesni lokalitet „Bijaći“ Zahvalni Bogu vratili smo se zadovoljni i radosni kućama.

Već sam vam najavio da namjeravamo raditi nove klupe u našoj župskoj

crkvi. Nakon što sam obišao dosta crkava u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u kojima su se radile nove klupe, odlučili smo se na model kakve ćemo raditi da budu udobne za sjediti i klečati i lijepe za vidjeti. Drvo ćemo nabaviti u Bugojnu po povoljnoj cijeni, a radit će ih naš vrsni stolar gosp. Frane Tomasović. Ukupnu cijenu još ne znamo, no vi ovo ljetu malo odvajajte i štedite da biste mogli dati svoj doprinos za ovu investiciju.

U Velikom Tjednu gledali smo na tv ekranima zastrašujuće slike velikog požara katedrale Notre Dame u Parizu. O tom događaju izještavali su svi mediji u udarnim terminima, na naslovcima. Govorilo se uglavnom o kulturološkoj katastrofi nesagledivih razmjera i mjestu povijesnih događaja za Francusku. No, meni padaju na pamet neke misli kojih se ne mogu oslobođeniti. Jeli to možda Božje upozorenje i Francuskoj i čitavoj Europi? Može li Bog više trpjeti ljudsku nastranost i grešnost, a da ne reagira, da ga ne upozori? Poznato je da je kršćanska vjera stvorila i oblikovala europsku kulturu, dala joj sveučilišta i velebnu arhitekturu bez koje je nezamisliva, a upravo je Francuska zahtjevala da se iz europskog ustava izbaci spominjanje kršćanstva. A evo još nekih podataka vezano za Francusku. Samo pet posto Francuza prakticira kršćansku vjeru. K tome suočena je s rastućim problemom antikršćanskog nasilja od strane anarhisti, radikalnih sekularista, feminističkih aktivista i drugih antireligijskih skupina. Omiljena djela su im oskvrnjivanje i devastiranje crkava. Prema službenim podacima francuske vlade za 2018. godinu 1063 crkve bile su objekti uništa-

vanja ili oskvrnjivanja. Praktično svakodnevno dvije crkve. Tijekom bogoslužja fizički su napadani svećenici i redovnici. Razbijani su kipovi svetaca, izmetom se mažu oltari, mokri se pred svetohraništem, obeščaćaju se posvećene hostije i štošta drugo što odražava mržnju prema kršćanstvu i Crkvi. Pa može li Bog, koliko god bio blag i milosrdan, podnosi i beskrajno tolerirati ovakvo ponašanje ljudi?

Ako ovakvom stanju u Francuskoj pridodamo stanje u svijetu, onda dobivamo jasnu sliku onoga što su stečevine suvremenih civilizacija i napretka, dakako bez Boga. U godišnjem izvješću UN-a za 2006. godinu stoji kako se godišnje 150 milijuna djevojčica i 75 milijuna dječaka ispod osamnaest godina prisiljava

na spolne odnose i ostale oblike spolnog zlostavljanja. A milijun i osam stotina djece biva prisiljeno na prostituciju i pornografiju, dok se milijun i dvjesti tisuća djece prodaje u roblje za dječji rad, uključujući tu i žrtve seks-turizma. To su poražavajući podaci za suvremeno, tobože napredno čovječanstvo. Možemo li se onda čuditi bilo kakvom Božjem upozorenju i opomeni.

Vama, dragi čitatelji našeg župnog lista, želim da ovo ljeto provedete lijepo i ugodno. Da nešto zasadite, ali i da se odmorite i ne zaboravite na Boga i nedjeljnu svetu misu. Neka vas blagoslovi dobri i milosrdni Bog i neka vas čuva do svakoga zla.

Vaš župnik don Ljubo

NE BOJTE SE LJUDI

U Francuskoj koncem 18. stoljeća, u vrijeme Francuske revolucije, bilo možda samo jedan postojao onih koji su se uspjeli nametnuti apsolutnoj većini vjernika pa su poneseni neshvatljivom mjerom bijesa i mržnje prema katoličkoj vjeri i Crkvi poubijali tisuće svećenika, desetke tisuća potjerali iz zemlje, oskvrnjivali na najgroznije načine crkve, potpuno zbranili sv. obrede pa i svako izražavanje kršćanske vjere.

U svom naumu da Crkvu unište ipak nisu uspjeli. Ona je opstala, obnovila se, davala opet općoj crkvi velike svece, kršćanske mislioce i pisce. Daje ih i danas. U toj zemlji ima i sada vjernih katolika neusporedivo više od 5 posto. Netko je s razlogom rekao da su statistike „znanstveni oblik laži“. U toj zemlji djeluje više desetaka tisuća katoličkih škola, koje vjernici sami većim dijelom uzdržavaju, a one uživaju općenito velik ugled. Svećenika je

tamo mnogo manje nego nekoć, ali hrabro i ustrajno naviještaju Kristovu radosnu vijest. Imaju izvrsnih biskupa, poput sadašnjega pariškoga kardinala Michela Aupetita koji nakon travanjke tragedije predvodeći mnoštvo vjernika na misama u drugoj velikoj pariškoj bazilici Saint Sulpice snažno naviješta blagog i milosrdnog Isusa te poziva na vjernost istini i ljubavi.

Da mrzitelji Božji u toj Crkvi ne vide veliku duhovnu snagu, ne bi je toliko mrzili, ni tako napadali. Uostalom Isus je rekao: „Blago vama, kad vas budu progonili“ i „Ne bojte se, ja sam pobijedio svijet.“ Kako? Ne oružjem nego naviještanjem Božje istine i ljubavi. Njegovo je oružje križ, a ne mač, tako i njegove Crkve, pa kad se toga drži, ona u svim vremenima, stogod se događalo, izide kao pobjednica, jer uvijek se na kraju pokaže da je ljubav jača od mržnje.

Osam zabluda o svetoj ispovijedi

Mnogi katolici, pa čak i od onih koji idu redovito ili povremeno u crkvu, ponekad pokazuju da žive s nekim zabludama ili sumnjama u glavi. Te zablude i sumnje možda nisu tako jake i presudne da bi čovjek prestao ići na ispovijed, ali znaju smetati i zbunjivati. Dopustite mi pomoći u razbijanju takvih zabluda kako bismo s više uvjerenja i mirnije pristupali ispovijedi – sakramentu pomirenja s Bogom i Crkvom.

1. „Ispovijed mi nije potrebna, Bog čuje moje kajanje i kod kuće.“

Ta zabluda najčešće služi kao opravdanje onima koji ne idu u crkvu, a pogotovo na ispovijed. To je pokušaj umjetnog smirivanja savjesti. Nije ta tvrdnja posve netočna, ona vrijedi za sve lakše grijeha za koje nije potrebno ići na ispovijed. Oproštenje lakših grijeha može se od Boga dobiti i osobnim kajanjem ili kajanjem na početku svete mise. Naravno, to kajanje ne smije biti samo «izverglano» radi reda, nego izrečeno iskreno. Ipak, Isus je stvorio sakrament pomirenja. Ako netko misli da nije, nego da je to Crkva izmisnila, neka otvori Ivanovo evanđelje i u 20. poglavljtu pročita 22. i 23. redak.

Naime, osim svakodnevnih ružnih sitnica (laki grijesi), postoje i teški i veoma ozbiljni grijesi. Oni zahtijevaju ispovijed jer su ozbiljni i jer nas odvajaju od Boga i Crkve koja je zajednica Isusovih

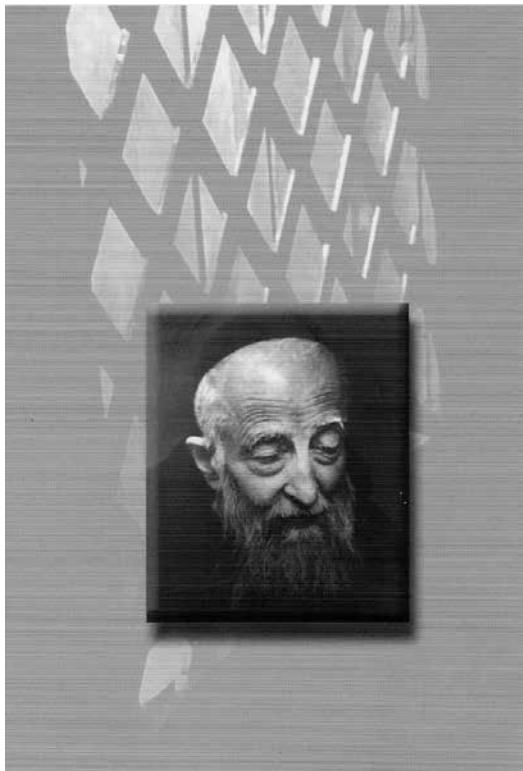
prijatelja. Učinivši teški grijeh, nije dovoljno u svojoj se sobi pokajati – i nikom ništa. Treba uspostaviti pokidane veze i s Bogom i s Crkvom. Teški grijeh ne odvaja nas samo od Božje ljubavi, nego nas čini nedostojnim članovima Isusove Crkve, odvaja nas od Crkve koja je zajednica onih koji pripadaju Bogu.

Dakle, od Boga me ne odvajaju samo riječi, kada kažem: Odričem se Boga (jer to ni jedan vjernik neće reći!), nego me teško grešna djela odvajaju od njega, bez obzira na to što se riječima Boga nisam odrekao. Zato što je prekid tako velik i ozbiljan, potrebno je kroz sakrament ispovijedi ponovno zadobiti milost Božju.

2. „Svećenik je grešnik kao i ja, o n nema pravo znati moje grijeha.“

Prva tvrdnja je točna: svećenik je grešnik. To ni jedan svećenik neće zanijekati. No, i apostoli su grijesili pa je Isus svejedno upravo njima, ljudskim bićima, povjerio zadaću pomirenja grešnika s Bogom. Nisu oni to zaslužili, nego su dobili kao dar. Ni svećenik nije zasluzio ovlast da ispovijeda, nego mu je tu vlast povjerila Crkva koja je nositeljica Isusove službe. Kada bi sakramente smjeli dijeliti samo bezgrešni, onda sakramenata ne bi ni bilo.

Uostalom, onima koji kažu da svećenik kao grešnik nema pravo ispovijedati postavljamo pitanje: a kako kao grešnik smije krstiti, krizmati, služiti sv.

*Sv. Leopold Bogdan Mandić
uzor i zaštitnik ispovjednika*

misu, vjenčati, bolesnika pomazati? Ako je grešnik, onda je grešnik uvijek, a ne samo kad treba ispovijedati. Svi su sakramenti od Isusa i svi su isto sveti. Ako ćeš svećeniku-grešniku donijeti dijete na krštenje, kako onda nećeš k njemu na ispovijed?

3. „Ja nemam razloga ići na ispovijed: grešniji su oni koji idu u crkvu.“

Već kad kažeš tu rečenicu sagriješio si jer oholost i omalovažavanje drugih je grijeh! Sv. Ivan je napisao: «Tko kaže da nema grijeha, lažac je!» Ako netko misli da je grijeh samo ako nekoga ubijem, opljačkam ili mu zapalim kuću, onda se grdno vara. A što iz firme stalno nešto

potkradam? A što novac trošim na kladionicama, poker-aparatima i kartanicima umjesto da ih uložim u svoju djecu i obitelj? A što psovkom uvrijedim Boga, bračnog druga i djecu? A što mjeseci nisam bio kod starih roditelja? A što ne razgovaram s roditeljima, bratom ili sestrom zbog kuće, njive, novca? A što svojim opijanjem malo-pomalo vrijeđam svoju obitelj i rasipam zarađeni novac? A što uvijek imam vremena s društvom na pivo, ribolov, sport, a već davno nisam pošteno razgovarao sa svojim djetetom ili bračnim drugom? Možemo nabratati u nedogled! Zar to nisu veoma loše stvari? Bog kaže da jesu!

Mi koji idemo u crkvu nismo idealni, grešnici smo, svjesni smo toga i upravo zato osjećamo potrebu ne samo popraviti nepravdu nanesenu bližnjemu i grijehu izbjegavati, nego se nastojimo s Bogom izmiriti i zamoliti da nam oprosti na onaj način kako je on po Isusu odredio – kroz sakrament ispovijedi, da nas po rukama sadržanim u Sv. Pismu koje se u misi čitaju utješi i ohrabri u nastojanju da se popravimo, sudjelovanjem nas u euharistijskom slavlju nedjeljom i blagdanom u tom osnaži. Pa već je sama činjenica da ne idem u crkvu grijeh koji ponavljam svake nedjelje. Da nisam ništa drugo sagriješio, imao bih razloga nakon par mjeseci ili čak godina doći na ispovijed!

4. „Bog je dobar, baš on gleda na moje grijehu!“

To je također pokušaj da se nepri mjeri način smiri savjest i da se grijesi umanje do te mjere da izgledaju zane marivo. Također je i poigravanje Bogom

i njegovom ljubavlju! Bog je ljubav, dobrota i praštanje, to je velika istina. No, u Bibliji također piše da grijesi vrijedaju Boga, da izazivaju krivicu pred Bogom. Isus je rekao da sve što učinimo bližnjemu, činimo istovremeno i Bogu. Ne smijemo u Bibliji birati samo ono što nama odgovara i čime ćemo umanjiti svoju odgovornost pred Bogom. Treba poštено pročitati i sve ono što se odnosi na Božju srdžbu, Božju povrijeđenost našim grijesima i Božju kaznu. I to je također Božja riječ kao i ona koja govori o Božjoj dobroti!

U Bibliji piše: «Ne reci: žVeliko je milosrđe njegovo, oprostit će mi mnoge moje grijeha' jer je s njime milosrđe i gnjev te na grešnike pada srdžba njegova.... (Sir 5, 6).

5. „Ima vremena: molit ću se i za grijeha kajati kad ostarim.“

Još jedna grozna zabluda i zavaravanje samog sebe. Tako može razmišljati samo čovjek koji ne vidi dalje od nosa! Pa zar tolike iznenadne smrti, pogibije, nesreće nisu dovoljna opomena?! U Bibliji piše: «Ne oklijevaj vratiti se njemu i ne odgađaj iz dana u dan jer će iznenada njegov gnjev planuti i u čas osvetni ti ćeš propasti.» (Sir 5,7). A prije toga je napisano: «Ne reci: žGrijeo sam, pa što!' jer Gospod umije čekati. Ne uzdaj se toliko u oproštenje da gomilaš grijeh na grijeh.» (Sir 5, 4-5).

6. „Ne vrijedi se isповijedati kad ću opet sagriješiti.“

Ispovijed i ne postoji da bi nam omogućila nastaviti nesmetano dalje grijesiti. Ona je sredstvo u borbi s vlastitom greš-

nošću koje smo svjesni! Smiješno bi bilo reći: neću piti lijekove jer ću se jednom opet razboljeti. Odlazak na isповijed je znak: 1) da se nismo pomirili s vlastitom grešnošću kao s nečim normalnim, 2) da nismo ravnodušni prema grijehu i da ga ne opravdavamo, 3) da smo svjesni kako je Božji put bolji od Sotonina, 4) da grešnost ne smatramo nečim nepopravljivim (iako ona ostaje trajno vezana uz ovaj oblik života), 5) da vjerujemo u mogućnost popravka i da ga želimo.

Ako na isповijed idemo samo zato da bismo se riješili tereta savjesti ili iz straha pred Bogom te nastavili po starom onda to nije dobro! Kako ćeš nekome tko te je uvrijedio oprostiti ako na njemu ne vidiš želju i nastojanje da to više ne učini? Kako bi to bilo kad bi taj došao i rekao: Molim te oprosti mi, ali ja ću te opet uvrijediti? Apsurd! Bog, naravno, ne traži od nas sto postotnu garanciju da više nikada i ni u čemu neću sagriješiti. Takvu garanciju nitko od ljudi ne može Bogu dati. Bog traži našu želju i

volju da ne griešimo, našu želju da što duže i što više živimo u skladu s njim. Njega zanima kakav je naš stav prema grijesima koje smo učinili i što planiramo ubuduće – jesu li nam grijesi nešto normalno, što se podrazumijeva ili ih planiramo stavljati pod kontrolu, uspjeли ili ne uspjeli odmah i u određenom roku? Dakle, na ispovijed idem jer želim sebe uvijek i iznova stavljati pod kontrolu. Pa ako Bogu nije teško uvijek iznova oprštati, kako je onda meni teško uvijek iznova počinjati? Bog je strpljiv i blag, ali ne zato da bismo se opustili i mirno nastavili griešiti, nego zato da bi nas njegova strpljivost potakla na neumornu borbu s vlastitom grešnošću. Ako tako razmišljamo, onda se isplatiti ispovijedati jer je ispovijed Božja pomoć u našem nastojanju da rastemo u ljubavi, pravdi, istini, dobroti, zajedništvu, pomirenju. Ako bi svi naši grijesi ostali neoprošteni i kod Boga zapamćeni, tek onda se ne bi isplatilo trudititi. A ovako – nakon ispovijedi Bog mi daje novu priliku i nudi svoju pomoć da učinim nešto bolje i ljepešte nego do tada.

7. „Ima grijeha koje ni Bog ne može oprostiti.“

To nije istina! Neki ljudi su, očajni zbog grijeha koje su učinili, izgubili vjeru u mogućnost mira u srcu. Nema grijeha koji Bog ne može oprostiti! Bog je veći od svakog grijeha. Jedini grijeh za koji Isus kaže da je neoprostiv je «grijeh protiv Duha Svetoga». Teolozi uvelike raspravljaju o značenju toga pojma, no vjerojatno je da se radi o tvrdoglavom i upornom odbijanju Božje milosti i obraćenja. Isus je rekao da grijesi protiv

njega (Sina čovječjega) mogu biti oprošteni, pa čak i njegova smrt, ali odbacivanje Duha Svetoga, tj. odbacivanje mogućnosti obraćenja i spasenja neće se oprostiti jer čovjek to ne želi. On svjesno odbacuje Boga, odbacuje njegovu milost pa mu ni ne može biti oprošteno.

8. „Znači: učinim neko zlo, ispovjedim se i nikom ništa!“

Pa nije baš tako! Čovjek mora snositi i odgovornost zbog svoga zla, posebno pred zakonom. Isto tako, potrebno je ispraviti nepravdu učinjenu grijehom. Božje nas oproštenje ne oslobađa toga! Dakle, ne mogu opljačkati banku, ispovjetiti se i zadržati novac jer mi je Bog oprostio. Ne mogu ubiti čovjeka, ispovjetiti se i praviti se da se ništa nije dogodilo jer mi je Bog oprostio. Ako se iskreno pokajem, grijeh je oprošten, ali na sud moram. Božje oproštenje me pošteđuje božanske kazne, ali ne i zemaljske ako sam je zasluzio. Zato svako kajanje u ispovijedi mora uključiti i želju da nadoknadim štetu, vratim ukradeno, pokušam popraviti svađu, popravim tuđi dobar glas koji sam klevetom ocrnio, ispričam se onome koga sam uvrijedio, prihvatom pravednu zakonsku kaznu itd. Ako kradem, treba odmah prestati, ako se bavim praznovjerjem (bajanje, vračanje, tarot, reiki, visak i sl.) treba odmah prestati, ako psujem Boga treba odmah početi s popravkom, ako se opijam treba odmah početi s odvikavanjem itd. To je put obraćenja!

Preuzeto sa: Bitno.net -
Izvor: www.srce-isusovo.com

PRED TAJNOM BOŽANSKOGA TROJSTVA

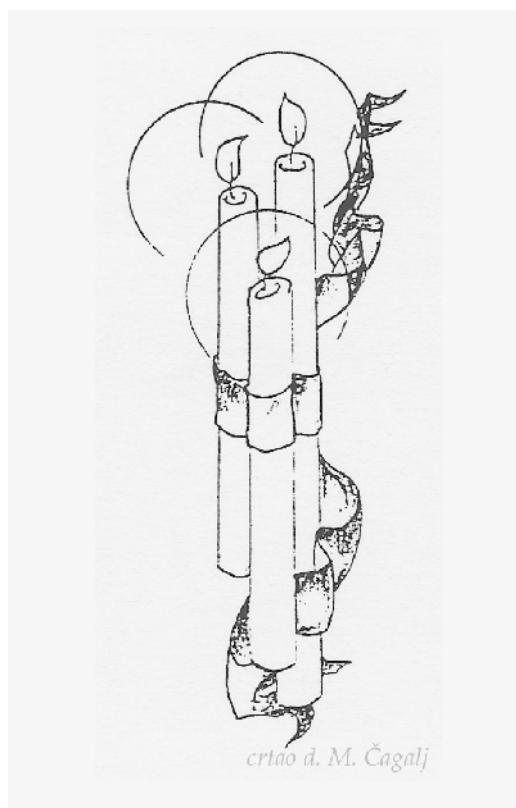
Mrv pred lokvom vode stoji kao pred beskrajnim oceanom. Slično se čovjek osjeća pred otajstvenom stvarnošću koju imenujemo riječju Bog. To je za nas kao beskrajno more u čije dubine naš skučeni pogled ne dopire daleko ni duboko. Uz našu najbolju volju ostali bismo na sasvim nejasnim spoznajama o njemu, da nam se on sam nije objavio. Znali bismo više o tomu kakav on nije: npr. da on nije ovako ograničen i propadljiv kao što smo to mi i cijeli materijalni svijet oko nas. Služeći se uspoređivanjem i dubljim razmišljanjem mogli bismo doći do spoznaje da Bog svojom moću, snagom, znanjem i mudrošću beskrajno nadilazi čovjeka i sva druga stvorenja.

Međutim, onda bismo se te njegove moći i veličine neprimjereno bojali, kao što su se stvarno u pogansko doba ljudi užasno bojali svojih božanstava. Još jasnije rečeno: strahovali bismo pred njegovim veličanstvom i moću, poput pogana to povezivali sa strašnim olujama, gromovima, potresima i sličnim opasnim prirodnim pojavama.

Mi se, ako smo prosvijetljeni kršćanskim vjerom, Boga na takav poganski način ne bojimo. Zašto? Zato što se njegova veličina i moć – Isus nas to uči – najbolje očituje u njegovoj neshvatljivo velikoj dobroti i ljubavi. Istina je da ljudi i sva stvorenja moću, snagom i veličanstvom beskrajno nadilazi, ali ih voli i želi im biti bliz. To je stoga što je on u

sebi i po sebi, u jednoj i jedinstvenoj božanskoj naravi, punina savršene ljubavi, koja se na nama ljudima neshvatljiv način preljeva od Oca na Sina i po Sinu na Duha Svetoga, u trojstvu božanskih osoba.

To je najdublje otajstvo naše vjere što ga svetkovinom Presv. Trojstva na posebno živ način sebi dozivamo u pamet i srce. Taj se je i takav Bog, jedini Stvoritelj i gospodar svijeta, već Mojsiju očitovao kao onaj koji pojedince i zajednicu svojih vjernika izbavlja od robovanja lažnim božanstvima ovoga svijeta i

od ropskog služenja prohtjevima vlastite ohole sebičnosti, koja ljude najviše une-srećuje.

Vjera u božansko jedinstvo i Trojstvo oslobađa nas lažnog uvjerenja da smo stvoreni samo za to da sebično godimo na ovom svijetu. Oslobađa nas robovanja načinu razmišljanja prema kojemu bismo na zemlji mogli stvoriti takav po-redak politički, društveno-ekonomski i ne znam kakav drugi, u kojemu bismo, čak i bez napornog rada, mogli samo plivati u sve većem blagostanju.

Neki su bili uvjereni da smo to prihvaćanjem modernih liberalno-ekonomskih teorija i osiguravanjem uvjeta za tržišno gospodarstvo, bez obzira na to koliko će poduzeća u toj nesmiljenoj kapitalističkoj utrci opstatи, koliko propasti, a koliko radnika ostati bez posla, već gotovo i postigli. Kad eto ti svjetskih privrednih kriza, koje ruše sve takve snove.

Mnogi još uvijek misle da se i s našom prirodnom možemo ponašati po vlastitom nahođenju, a biti osigurni od prirodnih katastrofa, promicati i slaviti neprirodne metode koje zadiru u stvaranje novih života, a uz to i kojekakve protuprirodne orientacije, a da to za pojedince i buduća pokoljenja ne bude imalo katastrofalne posljedice. Kojekakvih se lažnih božanstava modernoga doba svaki pametan čovjek mora bojati,

Mi se Kristovi vjernici, ako vjerujemo u trojedinoga Boga, ako se pouzdajemo u svjetlo njegove istine i ljubavi, ne gubimo ni pred tako velikim izazovima modernih vremena. Apostol Pavao nas ohrabruje i potiče: „Ta ne primiste duh robovanja da se opet bojite nego primite Duha posinstva“.

Don Slavko Kovačić

ODGOJ U DUHU DOMOLJUBLJA

Domoljublje se očituje u ljubavi prema domovini, svom rodnom kraju i narodu, a temelji se na razvijenoj spoznaji o pripadnosti određenom narodu, njegovoj prošlosti i sadašnjosti, pripadnosti određenoj etničkoj zajednici, njezinom kulturnom razvitu i postignućima. Termin *domoljublje* i *rodomlublje* vrli lijepo to izražavaju. Domoljublje uključuje čuvstvo ponosa vezano za ljepote, bogatstvo i vrjednote svoje domovine. Izražava se u ljubavi i oda-nosti prema svome narodu i domovini

u tolikoj mjeri, da su ljudi spremni žrtvovati i svoje živote za njihovu slobodu i nezavisnost. Domovinski borci, branitelji protiv srpske agresije, svojim životima i krvlju su to dokazali ugrađujući se u temelje državnosti Republike Hrvatske.

Domoljublje kao moralna kvaliteta odlikuje se većim brojem pozitivnih osobina osobnosti kao što su: ljubav prema domovini, prema svome rodnom kraju i narodu, osjećaj dužnosti i odgovornosti, odanosti i privrženosti domovini, ljubav prema narodnom jeziku, poštovanje na-

rodnih tradicija, spremnost za obrane slobode i nezavisnosti, humani odnosi prema svim građanima, vjera u čovjeka i njegove stvaralačke snage. U tom smislu odgoj u duhu domoljublja znači razvijanje naznačenih odlika osobnosti, a to se postiže upoznavanjem i razvijanjem pozitivnog osjećajnog odnosa prema domovini.

Učitelji, nastavnici dužni su njegovati pozitivan odnos učenika prema rodnom kraju, zavičaju, domovini, njezinim prirodnim ljepotama, bogatstvu i svim vrijednotama koje su raniji i sadašnji naraštaji ostvarili. Da bi se to postiglo svi nastavnici moraju dobro poznavati uži i širi zavičaj, cijelu domovinu, njezine prirodne ljepote, bližu i daljnju prošlost, sadašnjost, kulturne tekovine, napredne tradicije, povijesne i kulturne spomenike, uzorne povijesne likove i perspektive dalnjeg razvijanja toga kraja i naroda. Na tim osnovama trebaju razvijati rodoljublje i čuvstvo ljubavi prema domovini – domoljublje.

Ljubav prema domovini počinje se razvijati vrlo rano. Već u predškolsko doba, u krugu obitelji, obiteljska atmosfera i odnosi među članovima stvaraju povoljne uvjete, dijete, djeca se osjećaju članovima obitelji, osjećaju se ugodno i sigurno, a rezultat je ona vole svoj rodni dom. Postupci roditelja i drugih članova obitelji snažno utječu na djecu. Stoga je vrlo važno da obiteljska atmosfera bude topla, ugodna, a postupci roditelja i drugih članova pozitivni i s odgojnog stajališta primarni.

Snaga odgojnih utjecaja obitelji ovisi o svekolikom raspoloženju koje postoji u obiteljskom domu: o ugledu roditel-

lja, skladnosti odgojnih postupaka svih članova obitelji i njihovim međusobnim odnosima; odnosu starijih prema djeци, njihovoj čestitosti i afirmaciji u široj društvenoj sredini, o mentalnoj razini i kakvoći duhovnog života djece itd. Posebno je važan sklad i ljubav među roditeljima i članovima obitelji.

Odnos prema obitelji oblikuje se u početku na temelju emotivnih stavova, primjerenaž životnih potreba, osjećaja sigurnosti i radosti. S vremenom djeca proširuju krug upoznavanja okoline na rodno mjesto. Tada je važno da u svome mjestu otkriju određene ljepote u prirodi i u međuljudskim odnosima, da upoznaju važnije spomenike i pozitivne primjere. U tomu uz obitelj vrlo važnu ulogu ima škola. U tim prvim početcima učitelji, nastavnici mogu se i moraju koristiti ljepotama kraja i stećevinama kulture. Odlaze s učenicima u prirodu, u neposrednom dodiru su s njom, promatraju njezine ljepote i bogatstva, uočavaju ulogu čovjeka u mijenjanju prirode.

To će još potpomoći knjige, narodne pjesme, pripovijetke i legende, folklor, djela likovnih umjetnosti, film, televizija, nastava povijesti i drugo.

Naša je domovina toliko lijepa i bogata, s tako slavnom prošlošću i svijetlim perspektivama za budućnost da njegovanje rodoljublja ne bi smjelo činiti bilo kakve teškoće. Imamo Jadran plavi, ponos naše domovine, lijepe šume i planine, Panonsku ravnici, herojsku prošlost u borbama za slobodu, bogatu kulturnu baštinu i značajne prinose svjetskoj znanosti, filozofiji, kulturi, umjetnosti, tehniци. To su elementi od kojih nastavnici – odgojitelji moraju polaziti odgajajući u duhu domoljublja.

Nastava svih školskih predmeta mora sudjelovati u tomu. Posebnu ulogu ima nastava jezika i književnosti, povijesti, zemljopisa, prirodne grupe predmeta, programi i sadržaji moralnog, glazbenog, likovnog, informatike i tehničkog odgoja. Treba težiti tomu da učenici usvoje narodni jezik, običaje, psihologiju, duh, tradicije i kulturne vrijednosti hrvatskoga naroda. Usporedo s nastavnim radom u školi odgoj u duhu domoljublja mogu potpomoći nastavne ekskurzije, izleti, logorovanja i ljetovanja, slobodne aktivnosti, produženi i cjelodnevni boravak učenika u školi, organizacija kulturno-prosvjetnih priredaba, javnih predavanja, suradnje s drugim školama iz drugih mesta i pokrajina.

Kao što smo vidjeli odgoj u duhu domoljublja počinje vrlo rano, još u ranom djetinjstvu, a nastavlja se sve do zrelosti u obitelji i školi. Naime, pojedinac raste i razvija se od rođenje do smrti, a usporedo raste i razvija se njegov svijet, njego-

vo poimanje domovine i odnos prema njoj kao što je to vrlo lijepo pedagoški i umjetnički izrazio uro Arnold, profesor praktičke filozofije i pedagogije u Filozofskom (u njegovo doba Mudro-slovnom fakultetu) u pjesmi *Domovina*. Pjesma je toliko lijepa i poučna da je treba citirati, ali kako je prilično dugačka naznačit ćemo je u nešto skraćenom obliku, tj. izostaviti ćemo početak i kraj pjesme koji su poetski vrlo izražajni, ali se ne odnose na poimanje domovine.

DOMOVINA

Sinčić mali ocu si na krilu
Drži knjigu, punu slika, bajka;
I začaran sluša pjesmu milu,
Što mu snenoj seci pjeva majka.
Netom šapnu rujne usne sina:
„Reci, tato, što je domovina?“

Otac svoje pogledao zlato,
Pak mu milo odgovara na to:
„Dok si bio malen kao seka,
Domovina bila ti je cijela:
Ona zipka kićena i meka,
Majka, ja i ova izba bijela.
Zipka te je ljuljala u sanje,
Majka svojim mljekom dojila te,
Ja po izbi – nakon muke danje –
Igrah s tobom igre umiljate.
Malo poslije pružila se širom
Preko dvora, vrta, naše njive,
Donle, gdje no stoje vrbe sive,
Gdjeno gorski potok šumi s mirom.
Onda njozi pripadala staja,
I kravica, što nas mljekom hrani;
Male koke, što nam nesu jaja,
Vjerni kudro, što nam kuću brani.

Poslije, kad ćeš poć' u prvu školu
Pružila se ona po svem dolu;
Cijelo selo obujmit će tude,
U njem dobre i radine ljude.
Dà još više: one humke, šume,
Što će ljeti jagodama roditi;
One bijele staze, ravne drume,
Kud će tata nedjeljom te voditi.

Ali tvoja duša dobro sluti,
Da još dalje vode ovi puti:
Vode preko polja, rijeka, gora,
Vode uzduž širokoga mora.
Svud se nađu sela, bijeli gradi,
Svuda bistra uma dobri ljudi:
Kojim isti govor život sladi,
Kojim isto srce grijе grudi.

Oh daleko, sinko moj, se pruža
Ova naša domovina krasna:
Njeno ime – mirisna je ruža,
Njena slava – zvijezda vijekom jasna.
O toj slavi pričat će ti knjige,
Štono ćeš ih diljem škola učit;
Pritom često morit će te brige,
Kako li ćeš pravo sve dokučit.

Ali zato duša će ti ronit
U davninu nevidovnih međa,
iz nje će ti kao bajka zvoniti
Zvezket mača junački nam pređa.
Ti ćeš dozнат, kako su za grudu
Zemlje svoje lili krvи česme,
I sudbinu kako su si hudu
U vječite okovali pjesme
Čut ćeš, kako bjehu tvrdom jakom
Čovječanstva prosvjetnome rodu;
Kroz stoljeća branili ga šakom,
Spasili mu vjeru i slobodu.
Pojmit ne ćeš samo, je l' im jača
Snaga uma bila ili mača –
Jer su kadšto usred bojne buke
Pograbili pero još u ruke,

Njim su čuvstva ocrtili vrela,
Smjele misli, mašte plamen živi,
Satvorili ona sjajna djela,
Kojim i sad cio svijet se divi.

Tako pređi namrli nam slavu,
A sa slavom ovu dragu zemlju;
Pak su onda naslonili glavu,
Tihi sanak da u groblju drijemlju.
Al iz groba glas nam šalju oni:
Nek na umu sveđ nam domovina, –
Ne ćemo li, da kô zvijer nas goni
Tuđim svjetom strašna kletva njina!
Kako i ja možda, sinko zlati,
Već nad grobom crnim lebdim jazom,
Duša brižna htjela bi mi znati:
„Hoćeš li mi ti djedova stazom?“

Sinčić – dosle mramornom u muku –
Na srdašce metnuo je ruku,
S tužnih misli glavica mu gori,
Al on ipak krepkim glasom zbori:
„Hoću, tato – kunem ti se vjerom, –
Radit u dan, učit u noć kasnu:
Junak bit ću mačem ili perom
Za tu našu domovinu krasnu!“

U tom duhu moramo odgajati mlađe. Pokazati im ljepote, bogatstva i vrijednote domovine, nastojeći da je oni zavole i da im domovina ostane zauvijek u srcu kao sastavni dio njihova bića. To je domoljubna dužnost svih roditelja i svakog učitelja, nastavnika, odgajatelja. Naši prosvjetni djelatnici danas imaju, u tom pogledu, dobre primjere i svijetle uzore učiteljskih prvaka koji su s velikim žarom njegovali ljubav prema domovini. Oni su svoju domovinu i svoj narod ljubili izvanrednim žarom svoga srca i tu su ljubav znali pokazati svojim učenicima, usađivati je u njihova srca i oduševljavali ih za djelovanje na sreću i napredak svo-

ga naroda i domovine. „Bez domoljublja ne može se čovjek ni pomisliti kao čista moralna osoba“, to su zlatne riječi koje je u srca svojih učenika, učiteljskih pravaka zapisivao Skender Fabković.¹ Otac hrvatskoga učiteljstva Ivan Filipović govorio je: „Patriotizam je učitelju najbolji nadzornik. Patriotičnom učitelju ja ne dolazim kao nadzornik, nego kao hodočasnik, da se poklonim.“ Tom rodoljubivom učiteljstvu posvetio je stihove:

Vi gojite iskru, nad kôm sile nije,
Premda svud okolo glupost crna klijie,
Iskru ljudskog mozga, um
– svjetilo s neba,
K poslu dakle smjelo,
da nas mrak ne stigne,
Da u ropstvo narod
glupost n am na prigne,
I budućnost da nam dušman
ne uvreba!

Prvak hrvatskoga učiteljstva I. Filipović bio je istinski rodoljub i neustrašivi borac za slobodu naše domovine. „Kad su zaredala najcrnja sredstva, što ih upotrebljava politika nasilja: progon materinske riječi iz škola, glas narodne volje iz javnosti; kad su zaredala otpuštanja rodoljubivih učitelja, profesora, činovnika, velikih župana; kad su vrata starodrevnoga hrvatskoga sabora germanском šakom zalupita; kad su na hrpe vodili k nama 'kulturträgere', da nam djecu u tuđem duhu uzgajaju, onda se javlja učitelj I. Filipović pjesmom:

DOMORODNA UTJEHA

Kukavica mahom dršće,
A muž hrabri taj se bori,
Dok mu žića baklja gori,
Prot udesu najcrnjemu.

S ničeg hrabar muž ne preda,
Ma sva zloča pred njim stala,
Ma nebesa na njeg pala,
On se s mjesta svog ne miče.

Zato gore, gore s duhom!
Jošte Bog naš stari živi,
Još sokola ima sivih,
Još pravde i ovkraj ima!

Pjesma Filipovićevo hrabri u crne dane prošlosti naše; diže, poziva na otpor protiv nasilja. Tiskana je u *Nevenu* god. 1852. Podignuta je optužba radi nje protiv pisca i urednika², pjesnika Mirka Bogovića. Bečki vrhovni sud osudio ih je na dvije godine tamnice radi bunjenja! Odležali su po šest mjeseci.²

U tamnici je I. Filipović napisao svoje *Krijesnice*. U jednoj kaže: „Sada čamiš u tamnici u okovima teškim. Jesi li zbilja rob te tamnice i okova tih? - Ne! Nije ropstva dok je duh slobodan, dok se i duh u tamnicu i okove sapeti ne da. A duh moj je slobodan, slobodniji nego igda prije bijaše. Ja sam dakle i u tamnici slobodan.“ U jednoj drugoj krijesnici kaže: „Odsada ču moći mnogo više za svoj narod na kocku stavljati nego prije, jer sad znam, da svaku nesreću, koja bi me toga radi postigla snažnim duhom podnijeti mogu. A najveća korist je ta, da ču danas sutra, kad slobodan budem, slobodniji biti nego mnogi; ne ču drhtati od svakoga i najmanjeg

¹ Citirano prema I. Martinoviću: Skender Fabković, u knjizi *Pedesetogodišnjica Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora*, HPKZ, Zagreb 1923., str. 103.

² Isti izvor, str. 51.

oblačka i vjetrića, koji bi mi opet prijetio kakvom nepogodom ili mi kakvu nepogodu nanio.³ Takav je bio I. Filipović, prvak hrvatskoga učiteljskog pokreta, inicijator i osnivač Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora, čiju smo stotu obljetnicu proslavili 1971. godine. Takvi su bili i ostali njegovi suradnici, prvaci našega školstva, naše prosvjete i pedagogije. To su svijetli uzori koje smo dužni slijediti u njihovim rodoljubnim nastojanjima.

I nasljednik Đure Arnolda na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1924.) prof. Stjepan Matičević, unatoč pojavi krize i političkim previranjima pred Drugi svjetski rat, u uskrsnom raspoloženju i domoljubnom uvjerenju 1936., u listu: *Hrvatska straža* najavljuje hrvatski nacionalni preporod: I hrvatski narod ima uskrsnih misli: treba ih i ima ih, ako ima životnog elana, ako ima pred sobom još životnih, progresivnih zadataka. On ovih mjeseci i dana slavi mnogo svoju preporodnu stoljetnicu, slavi svoje hrvatsko proljeće, stoljeće ponovnog svog intenzivnog hrvatskog života. U ritmu tog života osjeća on, da mu je opet nastupio čas, da preporodnim osvrtima uskrsnim refleksijama i odlukama na žarama minulog velikog doba, minule preporodne erupcije napali buktinju novog nastajnog preporoda, novog maksimalnog napona svojih životnih stvaralačkih snaga. Imam osjećaj, a sigurno ga čute i toliki drugi, da nam predstoji takav napon, nov pokret, koji će po svojoj dubini i značenju dobiti značaj preporoda, obnove najboljih osnovnih narodnih ener-

gija i stremljenja.⁴

Domoljublje se očituje u ljubavi svakog čovjeka prema svome narodu i domovini. I koliko god snažno bilo to čuvstvo ono nije negativno, nego pozitivna moralna odlika i dužni smo odgajati djecu i mladež u duhu domoljublja, predočiti im kulturne i povijesne vrjednote svoga naroda, pokazati ljepote lijepe naše domovine, njezina bogatstva i tisućugodišnje stećevine. Posve protivno šovinizam se ne očituje u odnosu ljudi prema svome narodu, nego izražava stav i odnos prema drugom narodu ili narodima. Izražava se kao negativan odnos, mržnja prema drugim nacionalnim bićima, njihovim pravima, tradiciji, povijesnim i kulturnim vrjednotama. Takve stavove treba potiskivati i onemogućavati gdje god se javljali, u bilo kojoj sredini i kod pripadnika bilo kojeg naroda, jer se protive načelima humanizma, наруšavaju prava čovjeka, niječu temeljna prava slobode i jednakopravnosti naroda.

Očito, kriterij obilježavanja nepoželjnih pojava u odnosu među narodima ne može biti odnos čovjeka prema svome narodu, svojoj domovini, njezinim povijesnim i kulturnim vrjednotama, jer u tom pogledu snažni osjećaji ljubavi, odanosti i privrženosti – mogu biti samo poželjni, nego kriterij mora biti odnos prema drugim narodima i njihovim povijesnim i kulturnim postignućima.

Ako se u tom odnosu javlja nijekanje, podcjenjivanje, potiskivanje, nesnošljivost, omalovažavanje, težnja za gospodarskim, kulturnim, nacionalnim ili

³ Isti izvor, str. 55.

⁴ Stjepan Matičević: *Uskrsne preporodne misli, Hrvatska straža*, Zagreb, 1936., br. 86.

bilo kojim drugim izrabljivanjem – tada, budimo sigurni, ne radi se o poželjnom očitovanju domoljubne svijesti nego o mržnjom zadojenom šovinizmu.

Moramo nastojati da se ti pojmovi točno shvaćaju, prihvaćaju i tumače. Na odgojnem polju trebamo čitav odgojni rad postaviti tako da se razvija osjećaj domoljublja. U obiteljskim domovima,

školama i svim odgojnim ustanovama valja njegovati ljubav prema rodnom kraju, zavičaju, lijepoj našoj domovini hrvatskoj kako bismo potomke, nastavljače naše budućnosti, što snažnije osjećajno vezali uz našu i njihovu Hrvatsku. Svetogući Bože, dobri naš nebeski oče, čuvaj našu Hrvatsku.

Prof. dr. Ante Vukasović

GRB HRVATSKI

Ueraldici kod šahiranih štitova nije bitno koliko polja štit ima niti kojom bojom počinje. Zato i imamo u povjesnomu hrvatskomu grbu različite pristupe, da je jednom prvo polje bijelo, drugi put crveno, što osobito dolazi do izražaja kada se radi o t. zv. složenim grbovima, odnosno kada se na jedan štit slaže po nekoliko grbova (kao u slučaju vladarskih grbova). Tada je zbog čvrstoga heraldičkog pravila da boja ne smije ići na boju, a metal (srebrno ili zlatno) na metal ovisilo kojom će bojom započinjati hrvatski grb u odnosu na boje (metal) drugoga grba.

Valja napomenuti da je hrvatski grb kroz povijest prikazivan u brojnim kombinacijama poljâ: 4×4 , 4×5 , 4×6 , čak i 8×8 polja, ponekad s prvim crvenim, ponekad s prvim srebrnim (bijelim) poljem. (...) Smije se kazati kako u elementarnu opću naobrazbu spada svijest o tome da je šahovnica sastavni dio hrvatskoga grba najkasnije od srednjovjekovnog doba.

Ipak prvo bijelo polje bilo je najčešće, to je činjenica pa što god tko o njoj mislio. Dakle, grb s prvim bijelim poljem, kao službeni grb Hrvatske, koristio se od 15. stoljeća pa sve do 1918., dok se grb s prvim crvenim poljem češće koristio samo u prvoj i drugoj Jugoslaviji, u čemu ima odstupanja u korist bijelog polja, te u današnjoj Republici Hrvatskoj.

Zato svima nevjernima valja pohitati na Trg sv. Marka na Gornjem gradu i baciti oko na krov crkve Sv. Marka. Na grbu Trojednice hrvatski grb započinje prvim bijelim poljem. Takav grb potječe iz 1882., iz vremena obnove ove crkve nakon velikog potresa u Zagrebu. (...) Nije šala, neki su ostrašeni antifašistički jurišnici na elektro-ničkim mrežama doslovno predlagali da se crkva Sv. Marka sruši zato jer joj šahovnica na krovu započinje sa prvim bilim poljem (...).

Kako to – pita se naša baba Franca – da se u tome svitu, u Meriki, u Australiji, u Njemačkoj, ja tako čula, more mavat barjacima kako ki oče? Kako to da mi u, velidu, nezavisnoj Rvackoj to ne smimo? Ča se unda prominilo, a? Jopet čitala san ja u Reni (Areni, davno ugaslu časopisu) da su neki znali isparat i zapalit rvacki barjak i nikomu niš. Da je to proglašeno kaj „umjetnost“. Ča je to, nisan pametna. I u kakovoj ja to državi živen? Oću li jopet zbog Vile Velebita u rešt dospit? Il meni neki usta oče zavezat?

Preuzeto iz Hrvatske enciklopedije HLZ, autor M. Kranjčević

Don Slavko Kovačić

PLANINSKI PREDIO OKLADNICA – GRANICA

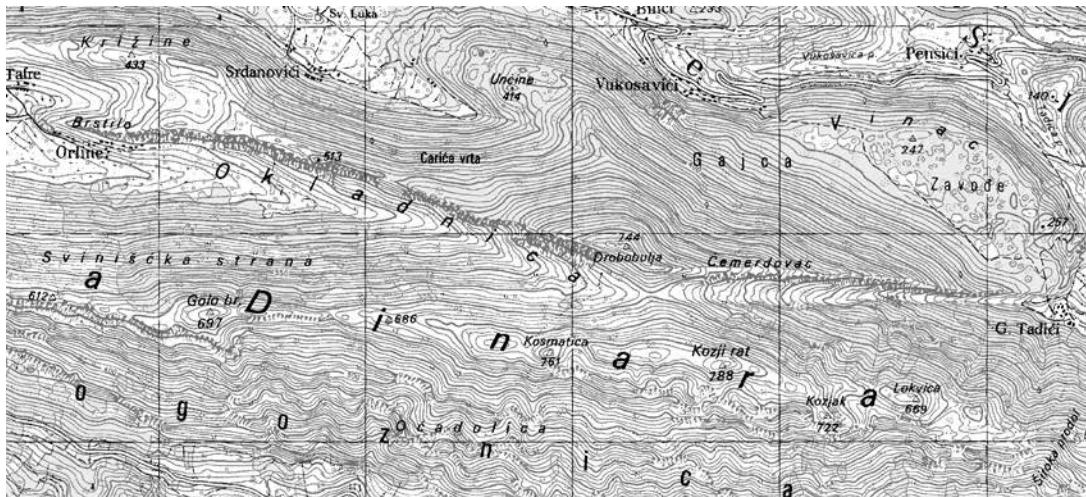
Mlađi Kučićani, pa i oni koji su sada u srednjoj životnoj dobi, možda i nisu u razgovorima nikad čuli nazive položaja na visokome planinskom prijevoju između naše Drabobuje i rogozničko-sviniške planine koji su navedeni gore u naslovu. Stariji od nas koji smo sada u osamdesetim godinama (Takvih nema sada baš mnogo!) dobro su poznавали svaki proplanak u planini, puteljak, spilju, jamu, izvor ili prirodnu udubinu na nekoj od litica („kamenicu“) s manje ili više preostale vode kišnice, zaravan, vrhunac, pa tako i spomenuti položaj između naših planina i njegove nazive. Oni su već kao mali pastiri obiteljskih stada često „u planinu izgonili ovce i koze“ (To je njihov ondašnji izričaj!), ondje ih tijekom ljetnih mjeseci ostavljali pa svaki drugi dan dolazili vidjeti gdje su, nisu li možda odlutale na drugu stranu planine. Te životinje, moglo bi se reći pravi pravcati „kućni ljudimci“ (Za nje se nekoć ne bez razloga rabio izraz „blago“) na Okladnici su i oko nje za sušnih ljetnih mjeseci nalazile dovoljno paše i baš tu na nadmorskoj visini od oko 600 metara pojilišta s obiljem bistro vode koja čak i usred ljeta izvire na više mjesta.

U svoje je doba Ane žena pok. Bože Kovačića, na zamolbu potpisano, ovim redom nabrojila nazive planinskih predjela i draga u Mačkovcu, oko njega i na potezu odatle preko naše planine

sve do Neuma ovim riječima: „*Kevadića Draga, Vukasova Draga, Lujina Draga, Zaplanica (u smjeru Busije) s vrhom Imber, put preko Razdolja uz Ćelića Vrta na Strošac pa silazeći s one strane Drabobuje preko Strošca dođe se na Granicu, pa se popne na vrh Neuma. Nešto niže od toga vrha pećina je Livčina u kojoj je moglo plandovati po 200 ovaca. Gotovo pri samom vrhu je izvor. Put za Marušiće vodio je baš tuda*“.

Još više naziva položaja u planini nabrojio je Miro Srdanović u članku „Crtice o planini“ objavljenom u 43. broju ZOV-a (g. 2016.) i grafički ih prikazao. Sve da ima i još netko živ tko se dobro svega toga sjeća ne bi se u nabranjanju baš svih naziva sjetio, jer među njima su bili i oni kojima se označavalo poneki opsegom vrlo sitni položaj koji se tek malo isticao u kamenjaru. Treba spomenuti i to da su nekim od mnoštva tih toponima drugačije nazive pridavali Vukasovići, drukčije Poviljani, Kovačići, Sovulji i drugi. Teško je reći koliko ih je tijekom posljednjih osamdesetak godina sasvim i zauvijek zaboravljeno, a i to je bio dio našega narodnog kulturnog blaga, pa i ne samo jezične naravi.

Zanimljivo je napose to što sredinom 20. stoljeća mnogi Kučićani Okladnicu gotovo da i nisu spominjali. Usvojim su razgovorima za tu neveliku zaravan koja se prostire između planinskih vrhova Drabobuja i Neum najčešće navodili na-

Okladnica na zemljopisnoj karti.

Autorima se, nažalost, u pisaju naziva pojedinih naziva potkralo više pogrešaka

ziv *Granica*,¹ dok se u govorima drugih sela i u starim dokumentima za taj isti prostor gotovo isključivo javlja i javlja naziv *Okladnica*.

Naveden je baš taj naziv već u povelji prvoga bosanskoga kralja Tvrtka I. izdanoj u Bobovcu godine 1377. Taj je vladar, nakon što je svoju vlast uspio proširiti i na južnohrvatske prostore, zamoljen od radobiljskih Nenadića, potvrdio granice njihove tadašnje knežije Radobilje. „Okladnica“ je jedan u nizu položaja po imenu navedenih u toj povelji kojima je određena razdjelna crta jugoistočne granice između knežije Radobilje i župe-knežije Primorja (Primorju su pripadala sela Kučiće, Svinjče i Rogoznica, a Sline tada i više od stotinu godina poslije Radobilji!).

Na pitanje po kojem je pojmu nastao, odnosno iz koje je riječi izведен naziv Okladnica nije danas moguće ponuditi odgovor koji bi se mogao smatrati po-

uzdanim. Ta riječ podsjeca u prvi mah na nekakvo klađenje, ali bilo bi odveć rizično tvrditi da je po tom pojmu stvoren i spomenuti naziv. U pozadini bi prije mogla biti neka ilirska ili latinska riječ nama danas nepoznata značenja koja je tijekom mnogih kasnijih stoljeća u pučkom govoru posve nehotice preoblikovana u podsvjesnoj težnji da po zvučnosti bude bliža duhu hrvatskoga jezika.²

Za razliku od toga čini nam se posve razložitim nastanak naziva *Granica* povezati s posve sigurnom činjenicom da je u davnini posred te prodoline, kako je već spomenuto, prolazila granica između spomenutih župa-knežija, a tu je, kod litice na kojoj su uklesana tri križa, i danas stjecište granica već spomenutih četiriju sela.

² Jednako je nezahvalno pokušavati odrediti etimološki korijen naziva Neum. Za hercegovački gradić Neum nagađa se da je ime dobio po starom rimskom municipiju Neuense, tumačenje koje, i kad bi bilo točno, ne bi nipošto bilo primjenjivo na naš slučaj.

¹ Za naziv *Granica* moglo bi se reći da je naš kučićki, iako ne baš isključivo.

*Tri križa uklесana u liticu na Granici
nije poznato kada, g. 1377. ili u neko kasnije doba*

„Razdiljenje Okladnice“

Okladnica je kao planinski položaj u naše doba u većoj mjeri zanimljiva samo lovcima koji se „profesionalno“ ponekad gore popnu. Međutim, ona je u vrlo dawnoj prošlosti i tijekom mnogih novijih stoljeća za ljude koji su živjeli u našem kraju, za njihov život i kretanje, imala mnogo veće značenje nego bismo mi danas mogli zamisliti.

Na takav zaključak upućuje nas prije svega postojanje prostrane pećine Livčine uz njezin južni rub, jer u prapovijesno su doba ljudi u njoj barem povremeno boravili. Poznati arheolog Marinko Tomasović u svome članku „Arheološke potvrde naseljavanja prostora sela Kučiće od prapovijesti do srednjeg vijeka II“

objavljenom u 16. broju Zova RO na str. 22 o toj pećini piše i ovo: „Pećina Livčina nalazi se netom ispod vrha Neum i istoimenog prijevoja puta koji prolazi uz nju k morskoj strani. Otvorom visine oko 2,5 m i širine 5 m i pravcem pružanja prostora usmjeren je k zapadu s neznatnim otklonom k sjeveru (gleda točno na Gata). Zaravnjenošću svoga poda u dužini od 10,5 m, prosječnom širinom od oko 5, visinom između 2 m (u središtu), oko 3,5 m (prednji dio) i oko 4,5 m u stražnjem dijelu, te u pogledu uvjeta boravka u njoj predstavlja se kao dosta pogodna pećina. Međutim, otvoreno je pitanje u kojim je razdobljima prapovijesti – okvirno u što ne treba sumnjati – bila sezonskim ili povremenim zaklo-

Uvodni dio dokumenta o Razdiljenju Okladnice

ništem, budući su debeli nanosi životinjskog gnoja prekrili njen pod i time onemogućili uočavanje eventualnih površinskih nalaza. Ulomci keramike ne nalaze se niti na kamenju poslaganom uz njeno začelje (...) Položaj pećine uz komunikaciju, veličina prostora i danas aktivni izvori vode u blizini – bliži iznad nje i, svega parstotinjak metara niže, sjeverniji izvor na Bunarima - pogodovali su zadržavanju u njoj (...).“

Bez obzira na to, je li u pradavnim vremenima ta pećina služila ljudima za stanovanje samo povremeno ili i možda neprekidno tijekom mnogih godina, dok su oni ljudi živjeli samo od lova, potom bili stočari i lovci ujedno, nji-

ma je Okladnica ustvari bila poput vrlo prostranog dvorišta i toliko potrebnog pojilišta. Bila je i u novijim stoljećima – već je to naglašeno - pogodan pašnjak i pojilište, osobito u ljetno doba, sve do oko godine 1950., kad su se stjecajem raznih okolnosti domaćinstva u Kučićima i okolici, kao i općenito u Dalmaciji, naglo prestala baviti stočarstvom.

Međutim, manje je poznato da su određene zemljische površine na Okladnici nekoć smatrane pogodnima za poljoprivredu. Njih su, razdijeljene na manje čestice, na obrađivanje dobivale pojedine kućne zajednice. Upravo o tome svjedoči opširan zapis što ga je župnik don Marko Kadić Kotrmanjić prepisuju-

či godine 1646. iz starije matične knjige unio u noviju. Taj zapis glasi ovako:

„RAZDILENIE OKLADNICE

Iz libra staroga Č.R.K.Z. [1626.]

1646. ilinšćaka mjeseca dan 27.

Skupiše [se] sva općina isti dionici Okladnice s knezom Markom Sardanovićem i svi ostali Kočić [!] i Vinišć, Desković Gornih. I tako z dogovorom odlučiše razdiliti iznova opet svu Okladnicu. I razdilivši pravo, mirno i pogodno i kako se svak kuntenta i rekoše da se stavi u ovi općeni libar i maticu crikvenoga statuta.

Koja Okladnica odvika vazda [j]e bila plemenština i slobošćina istih Kočić [!] i Desković.

I ista Okladnica počine od sunčenoga zapada od Raškove Stine i tako došije k sunčenomu istoku do mejaše [!] slimenskoga.

I tako se razdil[j]u[j]e na pet dilov, a u svakomu dilu žribov 14; u svakomu žribu ko[j]i je do vode Lokvice sežanih 24, a ko[j]i su više vode Lokvice u svakomu žribu sežanih 20.³

Počinu žribi po redu na[j]prvo: od Raškove Stine do Orl[ina]:

Deskovića žriba 2

Vidoševića 1

i opet Vidošević [!] ki [j]e bio više Lokvice

Duimović žrib 1

Gargurića žrib 1

Kadića žrib 1

Radičević 1

Srdanović žriba 2

Roholević žrib 1

Marasovića žrib 1

Vukasovića žrib 1

Mihovilovića žrib 1

Benčića žrib 1

Počinu drugi dili od Orlin do Kamenice:

Deskovića žriba 2

Radičević ki mu daše od više Lokvice žrib 1

Duimovića žrib 1

Gargurića žrib 1

Kadića žrib 1

Roholević žrib 1

Sardanovića žriba 2

Vukasovića žrib 1

Marasovića žrib 1

Benčića žrib 1

Vidoševića žrib 1

Mihovilovića žrib 1

Radičević žreb ŠĆ 1

Treti [!] dili od Kamenice gori:

Deskovića žriba 2

Sardanovića ki e bio nad Lokvicu 1

žrib Duimović 1

Grgurića žrib 1

Kadića žrib 1

Roholević žrib 1

Sardanovića žriba 2

Mihovilovića žrib 1

Marasovića žrib 1

Vukasovića žrib 1

Benčića žrib 1

Radičević žrib 1

Vidoševića žrib 1

Dili četvrti izpod Lokvice:

3 Stara riječ „žrib“ značila je isto što i sadašnja riječ dio. „Sežan“, zapravo „sežanj“, isto je što i „hvat“. To je mjera je za dužinu koja odgovara razmaku raširenih ruku, što je 1,896484 metara, a zaokružuje se na 1,8965 metara; kvadratni (četvorni) hvat je prema tome 3,596712 kvadratnih metara.

prvo Desković žriba 2
Srdanović ki [j]e nad Lokvicu žrib 1
Roholević žrib 1
Dujmović žrib 1
Garguričić žrib 1
Kadića žrib 1
Marasović 1
Mihovilović 1
Benčića žrib 1

Peti dili nad Lokvicom vodom do mejaša slimenskago [!] u ki ŠjĆe sežanih 20:

na[j]prvo počin[j]u Desković žriba 2
Vidošević žrib 1
Duimović žrib 1
Garguričić žrib 1
Kadića žrib 1
Radičević žrib 1
Sardanovića žriba 2
Roholević žrib 1
Marasović žrib 1
Vukasović žrib 1
Mihovilovića žrib 1
Benčića žrib 1

Ja pop Do[n] Marko Kotrmanić kapelalan Kučić i Vinišć pisah verno [!] na prošn[j]u sve poštovane općine Kučić i Vinišć.“

Taj je zapis vrlo zanimljiv s jezičnoga i sadržajnoga gledišta. Jezičnu analizu prepuštamo lingvistima. U sadržajnom pogledu najprije treba naglasiti kao sigurno da su svi koji su g. 1626. bili upisani kao posjednici određenih dijelova zemljišta te im to bilo potvrđeno g. 1646. pripadali starosjedilačkom sloju stanovništva.

Posebno upada u oči da su pri toj

razdiobi Okladnice najviše dijelova (žriba) dobili DEŠKOVIĆI te da su oni u svim odlomcima tada sastavljenom popisu prvi po redu. Poznato je svima koji su se makar nešto malo bavili omiškom poviješću da su Deškovići stoljećima pripadali najuglednijem i najbogatijem društvenom sloju nekadašnjih Omišana. Ugleđ im je nakon tursko-mletačkih ratova vođenih tijekom druge polovice 17. i prvih desetljeća 18. stoljeća još više porastao, jer su se neki od njih istakli ratničkom vještinom boreći se na strani Mletačke Republike pa za to dobili nove posjede u omiškom zaleđu (u Katunima). Svom prezimenu dodavali su naslov „Furioso“ (u prijevodu s talijanskoga „bijesan“, dakako ovdje u značenju „nezaustavljiv ratnik“).

Međutim, posjednici zemljišta na Okladnici nisu bili ti omiški Deškovići nego pripadnici kućne zajednice iz župe Kučiće-Vinišće nastanjeni u nekom zasebnom odlomku jednog od tih naših dvaju sela. U uvodnom je, naime, dijelu dokumenta o podjeli Okladnice navedeno da su se o podjeli dogovorile kućne starješine iz „Kučić, Vinišć i Desković Gornih“. Upravo izraz *Desković Gornih* opravdava zaključak da je postojao negdje njihov poseban zaselak i još neki drugi u kojem su živjeli „donji“ Deškovići. U matičnim upisima krštenih i vjenčanih naše župe iz onog vremena nema upisanih članova roda Deškovića, ali ima ih u upisima umrlih. To su sljedeći pokojnici: *1626. priminu Marko Stipanov Desković decenbra na 11. - 1635. envra 28. priminu Marta starica Pavlova Desković. - 1638. agusta 24. priminu Ivan-Pavlov Desković. - 1641. ena-*

ra 11. priminu Gargur Pavlov Desković dobe sridnega vika. - /1/642. agusta na 3. priminu starac Bariša Desković. Dakle, tu je upisano čak petero Deškovića, što nedvojbeno potvrđuje činjenicu da dionici zemljišta na Okladnici nisu bili Omišani nego Sviničani ili Kučićani. Iz navedenih matičnih podataka njihovu pripadnost jednomu ili drugom selu nije moguće potvrditi, jer u to doba nije, nažalost, u maticu umrlih zapisivano na kojem su od dvaju groblja pokopani.

Isto tako nije moguće doznati, je li možda jedno od spomenutih sela mjesto podrijetla i omiških Deškovića. Svakako, sigurno je da se omiški Deškovići nisu doselili u našu župu u doba turske vladavine, a mnogo je vjerojatnije da je bilo obratno. Dakako, izravna rodoslovnna veza naših i omiških Deškovića tim nije dokazana. Naši se od sredine 17. stoljeća više ne spominju. Vjerojatno nisu izumrli, a kamo su eventualno preživjeli otišli, u Omiš ili nekamo drugo, nema smisla nagađati, jer za to u dosad poznatim dokumentima nema pouzdanoga oslonca.

Iznenadjuje nas činjenica da u popisu onih kojima se dodjeljuju žribi zemlje nisu na prvom mjestu Srđanovići, iako su oni tada birani za knezove „Kučić i Vinič“, što više Marko Srđanović bio i „knez Primorja svega“. Oni su u tim nabranjima rijetko navedeni i na drugom mjestu. Srđanovići na prostoru od Raškove stine do Orlina nisu dobili ništa, na onomu od Orlina do Kamena na popisu su sedmi po redu, ali su im tu dodijeljena dva žriba. Poviše toga, „od Kamena gori“, navedeni su dva puta, i to na drugom i na sedmom mjestu, na prvom s

jednim a na drugom s dva žriba zemlje. Na položaju „Ispod Lokvice“ na drugom su mjestu s jednim žribom, a „Nad Lokvicom“ sedmi po redu s dva žriba, dakle svega skupa sedam dijelova.

Ostalima je ukupno dodijeljeno: Radičeviću, Vidoševiću, Roholjeviću, Kadiću, Marasoviću, Dujmoviću, Garguriću, Mihoviloviću i Benčiću po pet dijelova, a Vukasoviću četiri.

Okladnica u dokumentu Sviničanina Juriše Radičevića

Što je Juriša Radičević sredinom 17. stoljeća posjedovao na Okladnici navedeno je u dokumentu koji smo u cijelosti objavili u Zovu br. 47. na str. 30-31. Taj je dokument Šimun Jelić priložio svojoj molbi upućenoj generalnom providuru za Dalmaciju g. 1686. Juriša je svoje dijelove Okladnice ovako naveo: (...) *Naših je pet dijelova na Okladnici, to jest jedan komad ispod prviš pilja, drugi iznad Orlina, treći pokraj Milićevića šilje, četvrti u tjesnacu gdje je bila kuća Pavličevića i peti iznad vode Lokvice.*

Iz toga se kratkog teksta doznaje da je prije sredine toga stoljeća na prostoru Okladnice bila barem jedna kuća, ona Pavličevićeva, koja zacijelo nije služila za redovito stanovanje nego možda za spremanje piće za stoku i uroda zemlje, a i povremeno počivanje i sklanjanje u slučaju nevremena u vrijeme nekih radova.

Vijest iz godine 1780. o obrađivanju nekih dijelova Okladnice

Danas, kad se i u našim selima malo zemalja obrađuje tako da se i plodnom

1780 Toronto 197 a proposal by

VIIIth Decr 1788 Newmarket 17th - in Provinzien
Busto occidit his cunctis operis coquendis; fecit opus
3000000 pugnatis ab eorum tunc estas operis. Hoc
est quod huiusmodi in eorum operis operis
conspicuum est. Tunc vero operis est
operis operis. Tunc vero operis est
operis operis.

Fazio Pede Veridita lo sottoscrive che è frutto noncurato Octonirra che è verso Sirme e stata creata per molti anni dalli apprezzamenti dell'abbonanza li Banchi, e Cardini, per mezzo li Cammarati, e Simone nobili, e nella Sonata li Buglioni, e Mario Storici, mi sarà pagato il spazio di Sette anni, che niente in poi ha lavorato se non il maestro Ferrero. Però Fazio Pede Veridita giurandomi venuto la Compagnia delle Signe che dice questo l'ultima volta si è avuto

Io Don Michel Caviglioli faccio per Costiera come
senso, e so' avuto li nostri sopra la legge. Lavorato
e li elogi come sopra.

Ho conosciuto il Cav. Caviglioglio per la prima volta nel 1910, quando era consigliere del Cav. Giacomo Matteotti. Il Cav. Caviglioglio era allora un giovane avvocato di vent'anni, che aveva già fatto una bella carriera politica. Aveva già pubblicato un libro sull'agricoltura e aveva già fatto un viaggio in America. Il Cav. Caviglioglio era un uomo di grande cultura, di grande cultura europea, ma anche di grande cultura americana. Aveva già pubblicato un libro sull'agricoltura e aveva già fatto un viaggio in America. Il Cav. Caviglioglio era un uomo di grande cultura, di grande cultura europea, ma anche di grande cultura americana.

Izjava don Mije Krdižića o obrađivanju dijela Okladnice iz g. 1780.

zemljom bogate podvornice, doci i ježe pretvaraju u šikaru, pravo je iznenađenje vijest da je nekoć i zemљa na Okladnici jednim dijelom bila orana i sijana. U arhivskome fondu bivše Makarske biskupije nalazi se zanimljiv dokument napisan bosančicom na hrvatskom jeziku i na istoj stranici naveden u talijanskom prijevodu. Izvorni hrvatski tekst glasi:

1780. nove/n/bra na 7. u Rogoznici
- Činim viru istinitu ja⁴ niže podpisani
da misto zvano Okladnica koja obara
k Slimenu jest orano za mnogo godina

od Rogožnjana: s podanka Bauk i Krdići, posridi Kuzmanićih i Šimunitićih, po vrhoku Buljevići i Marko Stanić, ali će bit prošlo godina sedan da nije niko posli o njoj radio. Za to či/nim/ virus istinitu, buduć mi došla naredba od gospode dah kažem kad smo najposli oralii.

Ja d. Mijo Krdižić čini po duši kako znadem buduć naši na istoj radili i ostajem kako go/ri/

Tadašnji je rogoznički župnik dodao:
*Ispovidan ja zdol da su orali isti Bau-
ci i Krdižići i Kuzmanići i sada njiovi
mirine – Ja dom Pava Marušić, kurat
potvrđujem kako zgora.⁵*

4 Sastavljač je toga dokumenta na kraju te i nekih drugih riječi pogrešno dodavao slovo „h“. Ovdje tako nepotrebno dodana slova ispuštamo, da čitatelja ne bi zbunjivalo bez ikakve potrebe.

5 Nadbiskupski arhiv Split, M. 32, list 312r.

Okladnica u austrijskom katastru iz g. 1834.

Dokumentacija austrijske katastarske izmjere iz godine 1834. pruža za ovaj posljednji odlomak povijesnoga prikaza o predjelu Okladnica niz zanimljivih podataka koji omogućuju i neke značajne zaključke.

Rogožđani su se te 1834. godine pred vodstvom spomenute izmjere sporili sa Svinjšćanima oko Strane i Pod Strane (sjeverne strane planine koja je između njihovih dvaju sela) i vrlo uskog dijela prodoline koji je južno od potoka što teče kroz Orlinu i dalje kroz Svinjšće prema Cetini.

U granice je katastarske općine Rogoznica kao opće seosko vlasništvo (U našem se kraju za to rabio izraz „muša“) odmah uključena vrlo mala površina na

najvišem dijelu prijevoja koja nije za nikoga bila sporna. Ta se površina trokutastog oblika spušta s planinskoga vrha u smjeru sjeverozapada na Okladnicu pa, suzujući se sve više, poput nekakvog klina svojim oštrim završetkom dotiče mjesto gdje je stjecište granica svih četiriju sela.

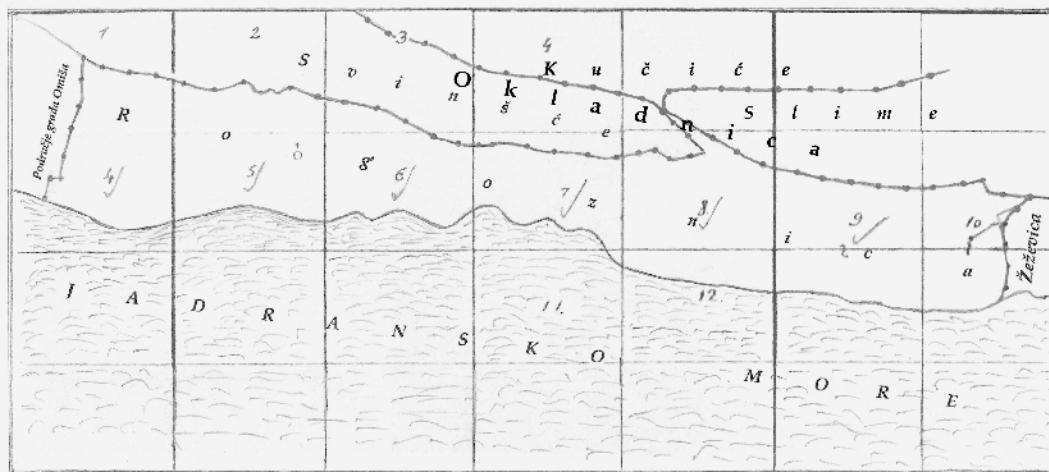
Slično je mali dio Okladnice uključen u granice katastarske općine Kučiće. To je također površina trokutastog oblika koja se spušta s Drabobuje prema jugu na Okladnicu do već spomenutoga stjecišta granica..

Na površini tih dvaju dijelova, rogožničkoga i kučičkoga, nema ucrtanih čestica, očito stoga što se tada nitko nije javljaо vodstvu izmjere sa zahtjevom za priznanje osobnog vlasništva na tako malim površinama uglavnom

PRIKAZ POLOŽAJA OKLADNICA

PREMA CRTEŽU GRANICA SELA ROGOZNICE NA MAPI AUSTRIJSKOG KATASTRA IZ GOD. 1834.

NA TOM SR UŽRIM POLOŽAJU SASTAJU GRANICE ČETIRIJU SFI. A
KUČIĆA, SVINIŠĆA, ROGOZNICE I SLIMENA .

Sjeverna rogožnička granica slijedi vrhove planine koja povezuje omišku Dinaru kod usjeka Dubci s Biokovom, osim na mjestu na kojemu se u obliku klina spušta na Okladnicu do stjecišta granica. -Sjeverni rub Okladnice tvori druga planinska kosa, znatno kraća od primorske, čije vrhove slijedi granica koja dijeli sela Svinjšće i Slime od sela Kučića (najistaknutiji je vrhunac Drabobuba).

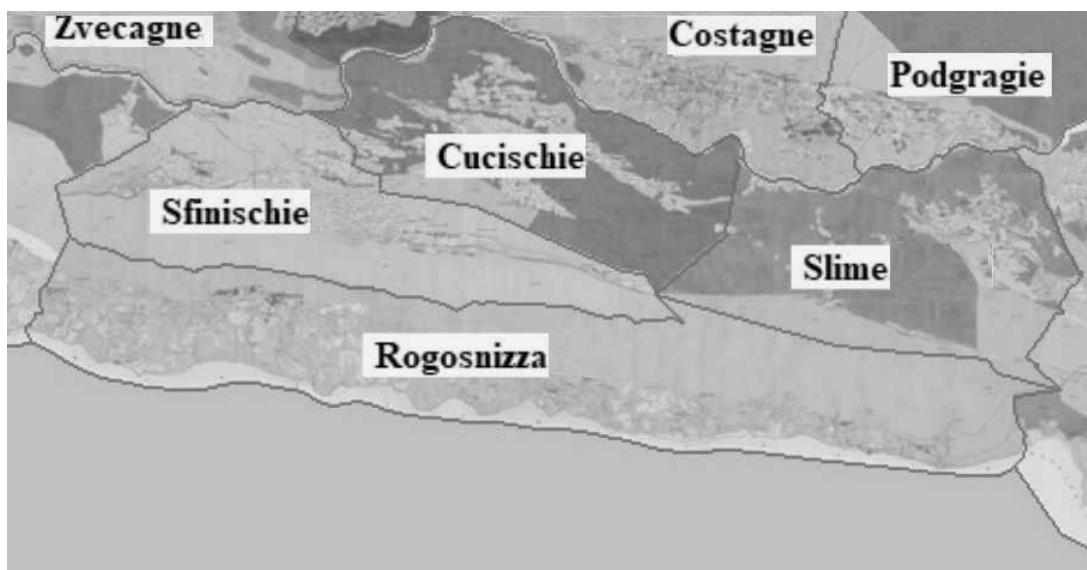
kamenitim. Ono što je bilo u godinama 1626. i 1646. predmetom dogovora o „razdiljenju“ između kučićkih i sviniških kućnih starješina u međuvremenu je zaboravljeno, kao i ono na što su na dijelu Okladnice koji se obara prema Slimenu g. 1770. pravo polagali neki Rogožđani zato što su to više godina obrađivali. Slimenjanima je priznato pravo na šumovito područje koje je unutar njihove katastarske općine, ali na njemu, očito je, ni jednu česticu nije netko tražio za sebe osobno pa je sve postalo zajedničkim seoskim vlasništvom (*muša*).

Posve drugačije je bilo s onim dijelom koji je pripisan sviniškoj katastarskoj općini. Na mapi na kojoj je prikazan taj dio sela ucrtane su zemljišne čestice i čestice nekih zgrada označene brojevima. U posebnim popisima svih tih čestica navedena su imena njihovih vlasnika, za svaku od njih kvaliteta, površina izračunata u klafterima i trenutno stanje. Vlasnici su, počinjući od krajnjega istočnog dijela Okladnice, sviniška crkva, a zatim neki Mimice, sviniški i rogoznički,

a čestica je broj 714. poslije podijeljena na tri dijela, od kojih je jedan od njih upisan na Lovru Vukasovića (naseljena tada u Svinišcu), a ostala dva na braću Pejkoviće Božu i Franu.

Iz spomenutih podataka slijedi siguran zaključak da tada ni taj sviniški dio Okladnice nije više bio obrađivan. Čestice zgrada prikazane su na mapi uglavnom kao ruševine (U nas bi se reklo „mirine“, što znači ruševne zidine), a za gotovo sve zemljišne čestice na tom prostoru navedeno je da su pašnjaci. Od dvije takve za koje je napisano da im je namjena „vrt za zelje“ (*orto d'erbaggi*) samo je za jednu (č. 716.) to isto zapisano u posljednjoj rubrici dok je trenutno stanje druge u istoj rubrici opisano izrazom „pašnjak“ (*pascolo*).

Tako se Okladnica malo po malo sva postala pašnjakom i lovištem, što je i bila tijekom mnogih stoljeća. U naše je doba, nakon uništenja stočarstva, samo povremenim lovištem, kao što je bila u najdavnija vremena.

HRVATSKE MAJKE

(Kati Šoljić, Evi Šegarić, Mariji Došen, Lyliane Fournier i drugim, znam i neznanim, majkama hrabrosti koje blago najvrjednije, sinove i kćeri svoje, na oltar Domovine položiše)

Stazama nebeskim,
u njedrima vječnosti,
koračaju gordo
hrvatske majke
i pred licem Božjim
imena hrabrih prostiru.

Uspravne, smjerne, skrušene,
vjerne, ponosne, molitvene,
u cvjetnjaku rajskač
svjedoče žene, hrvatske majke.

Netko je, Bože,
u poljima našim
plodove zrele palio.
Netko je cvjetove
mirisne, bijele
zločinskom čizmom gazio.
Oštricom mržnje, bijesa i zlobe,
srce je majčino, duboko ranio.

Uspravne, smjerne, skrušene,
vjerne, ponosne, molitvene,
s krunicom u ruci, pred licem Božjim
svjedoče žene, hrvatske majke.

Ti, Kriste, dobro znaš
što muka je i bol
i tebi su na rane svete,
bezumnici, stavljali ocat i sol.
I tvoja je majka trpjela gorko,
gledajući sina razapetog.

Pred tobom su Kriste,
hrvatske majke
čistoga srca i obraza,
što izdižu se iz grotla mržnje
ljubeći brata čovjeka.
Dostojanstvene i
s molitvom na usnama,
na tvomu smo putu dovjeka.

Golgotu hrvatsku vidješe svi,
istinu čuvaju križevi,
vukovarski, škabrnjski, herojski.
Po njivama našim trudbeničkim,
u danima ratnim, tegobnim,
ljudi od zvijeri okrutniji
sijahu krvavo sjeme i zlo,
nagrnuše silom i oružjem
na sveto hrvatsko tlo.

U pohodu suludom
zatrijet nam htjedoše
ime i rod, zgasnut
sve želje i voljeni dom,
misli, riječi, pjesme i sne,
otrgnut s grudi znamenje,
uništiti stjegove hrvatske.

Teško je krvarilo
izranjeno srce majčino,
ali nije se predalo,
oltarom je pobjede postalo.

Sinovi naši padoše hrabro,
od zlotvora braneći dom,
odlučiše glasno, čvrsto i časno:
Domovina zove, moramo poći!
U rane se tvoje utječemo
Kriste, s predokusom
svjetla uskrsnog.

Gospode, počuj, ljubavi glas
što iz dubina dopire sad,
s ognjišta starih odzvanja,
u srca herojska upisan,
iskren, jasan, životan.

Gospode, počuj, zavjet davni,
sokoli naši što su ga dali:
Srce je spremno živjet i mrijet
za predivnu ovu zemlju,
za lijepu hrvatsku riječ!

Stazama nebeskim,
u njedrima vječnosti,
koračaju gordo
združene majke hrabrosti
i pred licem Gospodnjim
stijeg slobode podižu.

Uspravne, smjerne, skrušene,
vjerne, ponosne, molitvene,
hrvatske majke, hrvatske žene,
milosne, strpljive, nježne,
koračaju stazama svetosti.

Majke naše, tiki izvori,
uzori djelatne ljubavi,
divna vrela mirotvorna,
braniteljice života,
heroine naših zora,
čuvarice istine,
koje pred zlom nisu poklekle,
na vječnoj su straži ostale,
i u temelje Domovine
najvrjednije blago položile.

Zlatnim vijencem ovjenčane,
neznane i znane, ljubljene i drage,
majke pobjednika, hrvatske majke!

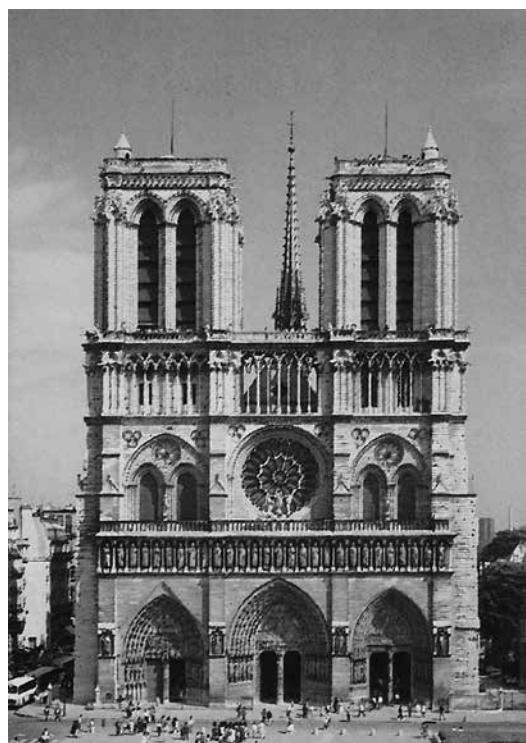
Branka Mlinar

ZVONARI MARIJINI

(*Sjećanje na noć u kojoj je gorjela
pariška katedrala Notre-Dame, 15./16.
travnja 2019.)*

Pariz noćas nije spavao.
I u svijetu velikom
mnogi probdješe svu noć
zbog usuda nemilog,
ognja vatre nog,
što nenadano planu,
u njedrima gradskim,
na crkvi velebnoj,
Gospinoj.

Pod vedrim nebom,
probuđenih sanja,
tvoji su cvjetovi Kriste,
molitvom združeni,
u vjeri postojani,

od plamena gorućiji,
čuvari baštine,
zvonari katedrala!

U Parizu, gradu svjetla,
od ljubavi zažarena,
zvonila su srca sveta,
utočišta oproštenja.

Zvonile su usne vjerne,
ruke moćne, molitvene,
križnim putom od trpljenja
nosile su križ spasenja.

Nitko noćas nije spavao,
ni ljudi, ni ptice, ni cvijeće...
Ni trubač sa Seine,
(ne vidjeh ga, al' ga čuh),
svirao je note korizmene.

Pariz je svima bio blizu,
tko okrenut je Kristovu licu
i predan njegovu križu.
Grad-zvonik vječne istine,
pjevao je pjesme Gospine.

Svi smo mi noćas bili
zvonari Marijini!
Rukama molitvenim,
od ognja plamenog,
branili smo Notre-Dame.

Emanuel, Emanuel,
Bog je s nama, Emanuel!
Zvonila su srca naša,
svako bješe katedrala...

Vodorige zanijemiše,
vrijedne ruke vatru pogasiše.
Iz sveg ognja i plamena
Kristova je kruna izbavljena.

Molitvom združeni,
u gradu ljubavi,
svi smo mi noćas bili
zvonari Marijini.

Ranama svetim Kristovim,
kolopletom molitvenim,
naporima gasitelja,
živim vrelom dobrih želja,
snagom Duha Svetoga,
od gorućeg zla,
obranjen je Notre-Dame.

Neka svijetli, zanavijek,
divno svjetlo Uškrsa!

Branka Mlinar, Omiš

DALMATINKA

Nakon pustih milja i dugih dana
čekala me moja ljepotica Jadrana.
Moja draga Adriana,
srca moga ljubav odabрана.

Adriana je moja mala,
srce mi je ona ukrala.
Nježne poljupce mi dala,
svoju vjernost meni obećala.

Kosa joj je plava,
iz očiju joj sjaji ljubav prava.
Na ramenu mom dok spava,
svoju vjernost meni obećava.

Mnoga mora i Tihog oceana,
od dalekog istoka i Japana,
srca moga je ljubav izabrana
Dalmatinka sa hrvatskog Jadrana,
moja plava Adriana.

*Stipe Topić
Toronto, travanj 2019.*

MOJ DJED I BAKA

Moj djed i baka su jako stari.

Ne mogu biti puno vani.

Veseli me kada su fešte.

Tada svi skupa ručamo,
pa nam djed priča priče
što su njemu ispričali.

Baka u poslu uvijek
da sve bude lijepo i toplo.

Tako da se ja radujem
kada će opet slavljje neko.

Leona Škarica, 2.raz.

MORE

Volim more!

Veliko je i plavo. Puno je života. Ima školjaka, rakova i drugih morskih stvorenja.

More nam daje sol i ribu. U moru je lijepo točati noge. Ono nema kraja i jako je lijepo. Volim skakati, plivati i roniti u moru. Kada ronim duboko vidim puno čuda, riba i trava.

Živo je i ono nas čuje i grli.

Kada plačem sjetim se da su suze slane kao more.

Jako volim more i ono mi puno znači.

Luka Truman Raboteg, 3.raz.

MOJA MAMA

MOJA MAMA JE LIJEPA KAO MIRISNA RUŽA.

MOJA MAMA JE DOBRA KAO SUNCE:

MOJA MAMA JE MARLJIVA KAO
PČELICA MAJA.

VOLIM MOJU MAMU DO NEBA.

ONA JE MOJE SUNCE.

Ema Ambrošić, 1.raz.

LJUBAV

Valentinovo je dan ljubavi.

Tad se zaljubljeni vole.

Na Valentinovo ljubav širi
Svijetom svoje ljubavne boje.

Zaljubljeni sretno šeću

I imaju sreće punu vreću.

Ljubav je osjetiti lijepo
I znati da te voli netko.

Ljubav se svud vidi

U suncu, zraku i vodi.

Osjetiti ljubav važna je stvar
Jer samo ljubav je najljepši dar.

Ljubav je i kad se ptice vole,
Kad sunce zaljubljeno gleda u more.

Manuela Sovulj, 4.raz.

BURA U KUČIĆIMA

1.

Bura vije,
Bura se smije
Nosi sve pred sobom
Ponekad sa mnom.

Bura, bura, bura puše,
Ljudi kobasice suše.
Puše, grmi, lomi,
Puno grana slomi.

Bura se odvija
Kako kad pas zavija.

Jelena Vukasović, 4.raz.

2.

U mom selu stalno bura puše.
Stabla lete vamo, tamo i sve ruše.
Lišće također uvijek leti
A moja baka meni krpa bičve na peti.

Volim ja kada puše,
Ali ne volim kada previše puše.
Onda je vani hladno
I previše jadno.

Volim ja buru
Ali ne volim kad dođe
U krivu uru.

Josipa Kovačić, 4.raz.

3.

Kad u Kučićima zapuše bura
Ne zna se ni koja je ura.

Lišće visoko leti
A kad bura prestane
Lišće lagano sleti.

Kad se iz škole vraćamo
Vjetar nas muči
I ne možemo mirno kući

Kad bura puše
Stabla se ruše,
Ljudi se griju
I vino piju

Karla Topić, 4.raz.

VOLIM TE

Volim te!
Tvoja ljubav
Me stalno grijе,
Dala bi život za tebe

Za tebe bi sunce skinula
S neba.
Tvoje ruke meke
Moje lice miluju.
Sanjam o tebi,
Pričam o tebi,
Mislim na tebe.

Volim te,
Ne zaboravi!!

Sara Topić, 4.raz.

MOJA SIMPATIJA

Bila sam hladna kao led,
a onda sam ugledala njega slatkog
kao med.
Srce mi je nenormalno lupalo
i nikako nije prestajalo.
Njegovu predivnu plavu kosu
nisam vidjela u nikakvom časopisu.
A tek njegove oči plave,
poput mora blistave.
Prekrasan je sav,
visok i mršav,
Duhovit, zabavan i smiješan,
također drag i nježan.
Nogomet on igra
i gitaru svira.
On je kao najsjajnija zvijezda.
Zbog njega sam zaboravila kako ide
abeceda.
Meni je on jako mio
al' je samo moje maštē dio.

Marija Sovulj, 5.raz.

(1. mjesto u kategoriji 5.- 8. razreda
na školskom natječaju „Ljubavna poe-
zija“)

LJUBAV

Ljubav ima krasne boje,
sve nijanse tu se kroje,
Može biti žuta, siva,
gdje je ljubav sve je živo.

Ljubav je nešto krasno,
neka bude svima jasno.
Ljubav je prava sreća,
jedan divni buket cvijeća

Toni Srdanović, 2.raz.

(1. mjesto u kategoriji 1.- 4.razreda
na školskom natječaju „Ljubavna poe-
zija“)

MORE PLAVO ČA NAN ŽIVOT DAJEŠ

A ča volin lito i more moje plavo.
Kad sidnem na žal i noge toćan,
Tad niman ni briga ča mi škola daje.
Ćača me davi, jesan li sve nauči, a
mater na me ne buči.

Samo lipo guštan u valima plavin, pa
malo na picigin, pa malo plivan u dalj..

A sunce me prži, a mene briga ni,
samo se moru prepustim.

I tako guštan iz dana u dan dok mi

školsko zvono ne pokvari san.

Da guštan u moru ča mi život daje,
da plivan i ronim po cile dane.

Josip Šarac, 6.raz.

MOJA PRATILICA ZVIJEZDA

Moja zvijezda je u mom srcu. Svaki dan ju vidim. Ona je moja mama. Vodi me k ispravnom putu, uči me ispravnom ponašanju. Živi za mene. Kad mi je najteže, ona je uz mene. Kada sam bolesna, bdije uz mene. Kada sam bezobrazna prema njoj, ona će mi oprostiti. Posvetila je život meni i bratu. Naučila me vjeri. Njeno srce je veliko i plemenito, pravo majčino srce. Divim joj se jer je uvijek dobra i smirena, pametna i samopouzdana. Može podnijeti i najgore stvari koje se dogode u životu. Zato je ona moja putanja, ona je moja zvijezda koja sjaji svojom ljubavlju.

Andjela Radić, 6.raz.

MOJ DID I JA PRIJATELJA DVA

Moj did i ja bili smo bliski jako,
poznavali smo se samo tako.

Učio me moj did
kako od kamena ziđat zid.

Moj did i ja brali smo maslačak,
da bi lijeka mogli napraviti tračak.

Radio sam sa svojim didom
i pomogao mu sa kaminom.

S didom sam brao koromač
i od drveta radio mač.

Dida mi je reka: Uči sinko škole,
jer od kopanja samo ruke bole.

Učio me dida užbe i mine,
i ja se jako ponosim njime.

Dino Srdanović, 6.raz.

KRUNICA MOJE BABE

Moja baba kada je umrla imala je 98 godina.

I dan danas, kad pogledam krunicu, sitin se babe. Ona je uvik govorila: „Dite moje, moli! Bog će ti dat“.

Ja san uvik volila molit Boga u krilu moje babe. To je bila baba za sto. Lipa ka slika, dobra ka kruv. Uvik krunica u rukama. Na dan bi izmolila po 20 krunica. Kad god bi došla, ona moli. Kad ne može spavat ona moli. Rekla je da, kad je ona bila mala, nije bilo igrica, mobitela, tableta, samo rad u pojku i molitva.

Moja baba rodila je desetero dice. Od toga joj je jedno umrlo.

Ona kaže da bez molitve i Boga ne bi priživila. Svoj je život krvavo proživila. U ono vrime nije bilo: boli me, nego radi i muči. Dok su ju služile noge ona je išla u crkvu.

A šta će više pričat o njoj. Ona je bila dobra i poštena žena, puna razumivanja i ljubavi.

Posebna žena.

Volin te baba i fališ mi...

Andjela Marija Sovulj, 6.raz.

KRONOLOŠKI PREGLED DOGAĐAJA U ŽUPI KUČIĆE

(od prosinca 2018. do lipnja 2019. godine)

3. veljače 2019. – Članovi mješovitog župnog pjevačkog zbora pjevali na sv. misi u župi Presv. Srca Isusova Vrpolje pokraj Trilja. Od 2016. godine u župama Vrpolje-Čačvina i Strizirep (Cetinski dekanat) pastoralno djeluje don Ivan Ćujević, dugogodišnji župnik župe Kučiće.

11. veljače 2019. – U Gospinoj špilji u zaselku Tomasovići proslavljen je blagdan Gospe Lurdske. Uz župnika

don Ljubu Bodrožića svečanu sv. misu predvodio je don Ante Kelava, župni vikar župe sv. Marka u Makarskoj, a propovijedao đakon don Andrej Marić koji je na pastoralnom praktikumu u istoj Makarskoj župi.

10. ožujka 2019. – Završen memorialni malonogometni turnir „Chombe 2019.“ Na turniru koji je trajao 5 tjedana sudjelovalo je 76 muških, 10 ženskih, te 5 dječjih postava. Ovogodišnji pobjed-

nici turnira su: FS Tandem – Dugi Rat (muške ekipe), Oš doli – Kučiće (ženske ekipe) i MNK Ustanik – Split (dječje ekipe). Prihod od turnira namijenjen je obitelji pok. Marka Kovačića-Chombe.

30. ožujka 2019. – U sportskoj dvorani u Kučićima prikazan dokumentarni film „Štafeta smrti“ novinarke i televizijske urednice Nade Prkačin. Film govori o jednom od događaja na vukovarskom bojištu kada su 11-orica HOS-ovaca svojim tijelima čistili minsko polje kako bi omogućili hrvatskim civilima iz okupiranih Bogdanovaca da dođu do slobodnog teritorija.

31. ožujka 2019. – Četvrte korizme ne nedjelje, održan tradicionalni križni put na brdu Gradini u župi Katuni – Kresovo. Na pobožnosti je sudjelovao velik broj vjernika iz domaće župe, te ostalih župa omiškoga dekanata.

31. ožujka 2019. – U crkvi Krista kralja u Selcima (Brač) održan koncert pučke pjevane baštine. Na koncertu su sudjelovali Pučki pjevači iz Selca i Gornjeg Humca, klapa Timbar (Selca), a kao gosti Pučki pivači župe sv. Luke Kučiće.

7. travnja 2019. – U našoj novoj župnoj crkvi održan koncert pučke i korizmene pjevane baštine. Na koncertu su sudjelovali. Pjevačka skupina Cantores Almissum iz Omiša, klapa Pasika iz Kostanja, te pučki pivači župe sv. Luke Kučiće. (Opširnije u posebnom osvrtu ovog broja.)

18. – 21. travnja 2019. – Svečanom liturgijom i tradicionalnim pobožnostima na kojima tradicionalno sudjeluje veliki broj vjernika, obilježeno je vazmeno trodnevљe i Uskrs – najznačajnije vri-

jeme u liturgijskoj godini. Župnik don Ljubi Bodrožiću (koji je i župni upravitelj župe Svinišće) pomagao je don Mario Popović, službenik u Državnom tajništvu Njegove Svetosti Pape u Rimu.

22. travnja 2019. – Na Uskrsni po-nedjeljak, vjernici iz Kučića i Svinišća bili su na izletu u nacionalnom parku Krka. Svetu misu ispred crkvice sv. Nikole na Skradinskom buku u koncelebraciji više svećenika predvodio je mons. Marinko Mlakić, generalni vikar Šibenske biskupije.

25. travnja 2019. – Na blagdan sv. Marka evanđeliste, svetu misu i tradicionalni obred polja u staroj župnoj crkvi sv. Luke služio je don Ivan Sučić, župnik župe Slime.

30. svibnja 2019. – Četrdeset dana nakon Uskrsa slavimo blagdan Uzašašća Kristova ili Spasovo. Svetu misu na blagdan Uzašašća služio je župnik don Ljubo Bodrožić. Prije sv. mise obavljen je tradicionalni blagoslov polja u crkvi.

Ć. Tomasović

ŽUPNA STATISTIKA ŽUPE SV. LUKE KUČIĆE ZA 2018. GOD.

KRŠTENI 2018.

r.b.	<i>Krštenik / ca</i>	<i>Kršten / a</i>	<i>Roditelji</i>
1.	Marija Tomasović	8. 4. 2018.	Marin i Mislava r. Vuković
2.	Matej Sovulj	10. 6. 2018.	Ivan i Marina r. Topić
3.	Mihael Šarac	10. 6. 2018.	Stipe i Ivana r. Kovačić
4.	Roza Šušić	23. 9. 2018.	Tomislav i Nives r. Jerčić
5.	Marul Neveščanin	28. 10. 2018.	Marin i Ana r. Vukasović
6.	Matej Šarac	11. 11. 2018.	Elvis i Antea r. Vukasović
7.	David Vukasović	29. 12. 2018.	Pavel i Anamarija r. Kujundžić

UMRLI 2018.

r.b.	<i>Ime i prezime</i>	<i>Rođen / a</i>	<i>Umro/la</i>
1.	Andrijana Drina Marunčić ud. Josipa	26. 2. 1925.	15. 01. 2018.
2.	Branimir Tomasović pok. Kažimira	3. 7. 1941.	24. 01. 2018.
3.	Andelko Marunčić pok. Marijana	2. 8. 1940.	1. 02. 2018.
4.	Pavica Kovačić ud. Miroslava	24. 10. 1936.	3. 02. 2018.
5.	Radoslav Tomasović pok. Zvonimira	21. 10. 1947.	4. 02. 2018.
6.	Stanislav Pervan pok. Joze	19. 10. 1926.	18. 03. 2018.
7.	Marija Sovulj pok. Andelka	8. 12. 1963.	18. 03. 2018.
8.	Cvita Radić ud. Filipa	3. 11. 1922.	18. 06. 2018.
9.	Luka Tomasović pok. Ivana	10. 9. 1950.	19. 06. 2018.
10.	Filip Vukasović (Bugar) pok. Mate	27. 4. 1920.	5. 06. 2018.
11.	Ružica Tomasović ud. Berislava	6. 5. 1924.	2. 10. 2018.
12.	Jakov Kovačić sin Mirka	23. 6. 1999.	21. 10. 2018.
13.	Jakov Vukasović pok. Stipe	28. 4. 1930.	15. 11. 2018.
14.	Božidar Šarac (Gale) pok. Josipa	26. 5. 1932.	18. 12. 2018.
15.	Milan Šarac pok. Mirka	19. 9. 1949.	27. 12. 2018.

IZ NAŠEGA MJESTA I ŽUPE

Od petnaestero sproveđenih u našoj župi živjelo je u drugim mjestima njih sedmero: 1. Andrijana Marunčić (Omiš), 2. Branimir Tomasović (Rogoznica, Ruskanac), 3. Anđelko Marunčić (Split), 4. Luka Tomasović (Omiš, Nemira), 5. Filip Vukasović (Australija, Sidney), 6. Ružica Tomasović (Split), 7. Jakov Vukasović (Split), 8. Milan Šarac (Split).

VJENČANI 2018.

r.b.	<i>Vjenčani</i>	<i>Ime i prezime</i>	<i>Roditelji</i>
1.	6. 5. 2018.	Boško Sovulj Dora Knafelj	Milan i Ružica r. Sovulj Branko i Maja r. Hmelaš
2.	3. 6. 2018.	Petar Džoja Maja Kovačić	Ladislav i Marija r. Ćaleta Ljubomir i Mirjana r. Marasović

PRVOPRIČESNICI 2018. (20. svibnja 2018.)

r.b.	<i>Prvopričesnik / ca</i>	<i>Roditelji</i>
1.	Josipa Kovačić	pok. Marko i Miroslava r. Jerčić
2.	Josip Sovulj	Ante i Marina r. Tadić
3.	Manuela Sovulj	Kristijan i Božena r. Božić
4.	Magdalena Srdanović	Ante i Danijela r. Mamuza
5.	Gabrijela Šušić	Luka i Marija r. Srdanović
6.	Rina Šušić	Matko i Ana r. Perdijić
7.	Karla Topić	Ante i Dragana r. Jozić
8.	Sara Topić	Anđelko i Ines r. Šarac
9.	Patrik Vukasović	Jozo i Zdenka r. Sovulj
10.	Jelena Vukasović	Danijel i Silvija r. Jerčić

KRIZMANICI 2018.
(6. svibnja 2018.)

r.b.	<i>Krizmanik / ca</i>	<i>Roditelji</i>	<i>Kum / a</i>
1.	Stipe Bartulović	Jerko i Danijela r. Sovulj	Josip Sovulj
2.	Petra Kovačić	Ivan i Marina r. Kekez	Maja Kovačić
3.	Josip Pervan	Pankracije i Zrinka r. Srđanović	Mate Srđanović
4.	Andjela Sovulj	Josip i Silvana r. Babić	Lidija Šarac
5.	Bruno Sovulj	Milan i Gordana r. Čovo	Jakov Šušić
6.	Kažimir Sovulj	Tonći i Marija r. Vukušić	Stipe Vukušić
7.	Tomislav Srđanović	Ante i Danijela r. Mamuza	Antun Krcatović
8.	Mihael Šušić	Nikola i Tihana r. Sovulj	Marin Knežević
9.	Dario Topić	Robert i Darija r. Sovulj	Ante Topić
10.	Ana Vukasović	Danijel i Silvija r. Jerčić	Marijana Ljuban
11.	Ana Vukasović	Ivan i Mara r. Grbavac	Perica Vukasović Ćubić
12.	Darinka Vukasović	Jurica i Milena r. Skender	Mirjana Reinhardt

BOŽIĆNA PREDSTAVA

Za Božić 2018. u našoj župi je nakon nekoliko godina "pauze" ponovno bila predstava uoči Ponoćke. Predstava se zvala "Anketa za Božić". Na predstavi se više aktualnih tema provlači u susretu novinara sa djecom iz mjesta koja ne žive baštinu naslijedenu od predaka.

Vidi se i kako na takav stav i razmišljanje često utječu reklame i mediji. Onda se djeca preko anđela prisjetе običaja našeg mesta i vrijednosti koje nose u sebi. Vidimo i kako te vrijednosti, ako su duboko usađene u dijete nikada ne nestaju. Govori i o tome kako medijima često nije važna istina, pogotovo za Božić, nego samo prodaja, zarada i dokaz kako i mladi dijele takvo mišljenje.

Ovaj igrokaz demantira takve "dokaze". Igrokaz je napisala učiteljica Marija Šarac, a uloge su tumačili učenici naše osnovne škole: Roko Bartulović, Marko Kovačić, Luka Sovulj, Marija Sovulj, Luka Šarac, Andjela Tomasović i Duje Sovulj.

KONCERT PUČKE PJEVANE BAŠTINE U KUČIĆIMA

Nakon sudjelovanja u programu nacionalne pjevane pučke baštine g. 2017. godine u Zagrebu, te prošlogodišnjih korizmenih koncerata, i ove godine nastavljeno je predstavljanje projekta pučke pjevane baštine omiškog kraja na kojem sudjeluju i pučki pjevači naše župe.

Koncert je ove godine predstavljen u Kučićima, 5. korizmene nedjelje, 7. travnja 2019. u novoj župnoj crkvi Presvetog tijela i Krvi Kristove, a sudjelovali su pjevačka skupina **Cantores Almissum** iz Omiša, klapa **Pasika** iz Kostanja, te domaćini **Pučki pivači župe sv. Luke Kučiće**.

Oni su izveli dio sprovodnih napjeva i napjeva velikoga tjedna očuvanih u pjevanoj pučkoj tradiciji svojih župa. Na žalost, u dosta župa naše okolice ovakvi napjevi su dijelom ili potpuno zaboravljeni.

Odabir i animaciju za ovaj tematski osmišljen koncert napravili su naš poznati etnomuzikolog i sakupljač hrvatskog tradicijskog glazbenog blaga dr. Joško Ćaleta i Jure Šaban-Stanić, profesor glazbe iz Omiša.

U toj su prigodi Pučki pivači iz Kučića otpjevali: „*Kralju u kojemu sve živi*“ (ulazna antifona, misa za pokojne, Ps. 67), „*Oče naš*“ (misa za pokojne),

„*Pokoj vječni*“ (ulazna pjesma, misa za pokojne, Ps. 65), dio himna „*Dan od grijeva*“ (posljednica, misa za pokojne), dio iz „*Gospinog plača*“ fra Petra Kneževića (uvod u obrede Velikog petka), „*Evo dvo križa*“ (otkrivanje križa, obredi Velikog petka), „*Puče moj*“ (prijevori Velikog petka), te napjev „*Ispovidite se Gospodinu jer je dobar*“ (iz procesije Velikoga petka).

Omiški pjevači izveli su: „*Gospodine smiluj se*“, „*Svet*“ i „*Jaganjče Božji*“ (iz mise na Cvjetnicu), „*Oslobodi me Gospodine*“ i „*Oče, nebeski Bože*“ (misa za pokojne), dio iz „*Muke po Ivanu*“ (obredi Velikoga petka), „*Smiluj se meni Bože*“ (Ps. 51, Veliki tjedan), te dio napjeva „*Ispovidite se Gospodinu jer je dobar*“ (iz obreda Velikoga petka).

Klapa Pasika iz Kostanja otpjevala je: „*Slava, čast i hvala ti*“ (Himan Kristu Kralju, Cvjetnica), „*Prosti mi Gospode*“, „*Braćo brata sprovodimo*“ i „*Smiluj se meni Bože*“ (misa za pokojne), „*Stala plačuć tužna mati*“ (napjev, Veliki tjedan), „*Puče moj*“ (prijevori Velikog petka), te dio napjeva „*Ispovidite se Gospodinu jer je dobar*“ (iz obreda Velikoga petka).

Na kraju, svi pjevači su zajednički otpjevali korizmenu pjesmu „*Prosti moj Bože*“.

Koncert je unatoč kiši i prohladnom vremenu ipak okupio lijep broj župljana Kučića i ostalih ljubitelja crkvene pjevačke baštine. Pri završetku korizmenog vremena, ovo je bila mala duhovna priprava za Veliki tjedan i proslavu velikog otajstva Uškrsa.

Dan ranije, u subotu 6. travnja 2019. koncert s istim programom i izvođačima održan je u župi Gorica-Sovići (op-

ćina Grude, BiH) u staroj župnoj crkvi sv. Stjepana Prvomučenika. Zanimljivo je da je crkva u kojoj je održan koncert sagrađena na temeljima ranokršćanske bazilike, vjerojatno najstarije u zapadnom dijelu Hercegovine. O tim i ostalim zanimljivim povijesnim podacima upoznali su nas ljubazni domaćini, članovi bratovštine sv. Stjepana Prvomučenika. Oni već dugi niz godina organiziraju korizmene tribine i događanja, pa je spomenuti koncert pučke pjevane baštine omiškog kraja bio dio ovogodišnjeg korizmenog programa u njihovoј župi.

U sklopu ovog osvrta svakako treba spomenuti i koncert pučke pjevane baštine u Selcima na otoku Braču održanog 4. korizmene nedjelje, 31. ožujka 2019. Koncert pod nazivom „*Promislimo evo danas, koj na križu umro za nas*“ koji je održan posebno lijepom ambijentu velike kamene crkve Krista Kralja u Selcima okupio je pučke pjevače iz Selaca i Gornjega Humca, klapu Timbar iz Selca (koju vodi naš Josip Tomasović), te goste - pučke pivače iz Kučića. Koncert su uspješno organizirali Općina Selca i klapa Timbar, uz odabir i animaciju Etnomuzikološke grupe OŠ Selca, s namjerom da smotra pučkih napjeva u ovom bračkom mjestu postane tradicija.

Svesni smo da glazbena kultura i pučka pjevana baština predstavljaju neprocjenjivo bogatstvo našega naroda, a ovakvi koncerti potvrda su toga velikoga bogatstva. Iza ovoga i ostalih projekata koji su pred nama stoji nastojanje i želja da se naša prepoznatljiva baština sačuva za nove naraštaje.

Ć. Tomasović

OBNOVLJENA STARA SOVULJEVA GROBNICA (1733. – 1934.)

Kako je grob naših predaka sahranjenih do 1934. godine bio zapušten i zaboravljen, (njima na spomen, nama na dužnost) suglasnošću i sloganom svih Sovulja iz sela obnovili smo njihov grob i podigli odgovarajuću spomen ploču. Svi troškovi podmireni su jednim osobnim doprinosom, te jednim dijelom dobrovoljnim radom Stipića i njegova sina Josipa. Od obiteljskih priloga plaćene su mise zadušnice za naše pokojne sahranjene u tom grobu.

Preko stare ploče postavljena je nova betonska ploča s izvornim klesanim kamenom čiji natpis svjedoči o obiteljskoj

lozi Sovulja. U novu zaglavnu spomen ploču ugrađena je postojeća ploča iz 1934. kada je grob trajno zatvoren za daljnja sahranjivanja pokojnika.

Na novoj zaglavnoj ploči napisano je: „*Sovulji sahranjeni od 1733. do 1934. godine. Na spomen i zahvalnost za sva dobra što baštinimo od naših predaka, obnavljamo njihov grob i podizemo ovu spomen ploču. Potomci Sovulja, godine 2018.*“

Grobnicu je nakon pjevane sv. mise zadušnice blagoslovio župnik don Ljubo Bodrožić 9. siječnja 2019. godine.

Josip Sovulj

PREDSTAVLJANJE KNJIGE „S RODNOG OGNIŠTA“ U OMIŠU

U prostorijama Narodne knjižnice Omiš, 20. ožujka 2019. predstavljena je zbirka narodnih pjesama i izreka „S rodnog ognjišta“.

Knjigu je predstavila sama autorica, umirovljena omiška profesorica Marija Kalajžić, koja je zabilježila narodne pjesme i izreke što ih je kazivala njena majka Mila Kalajžić.

Osim spomenute autorice u programu su sudjelovali: Tereza Mimica kao voditeljica programa, mlada omiška pjesnikinja (i suradnica našeg župskog lista) Branka Mlinar, guslar Ivan Maru-

šić koji je uz gusle otpjevao jednu pjesmu iz zbirke, te muška klapa Oneum iz Omiša.

Pokojna Mila Kalajžić djevojački Vukasović rođena je 1910. godine, a djetinjstvo i djevojaštvo proživjela je u Kučićima dijeleći sudbinu mnogih sironašnih težačkih obitelji za vrijeme i poslije I. svjetskog rata, obilježeno brojnim nevoljama i nedaćama. Uđala se u Omiš 1935. godine gdje je živjela do svoje smrti. Imala je Bogom dani talent da pamti mnoge narodne pjesme i izreke koje je čula u rodnim Kučićima

i okolici (Omišu, Zadvarju, Kostanju ...). U to vrijeme prilikom svakidašnjih težačkih poslova (čuvanje blaga, žetve, branje grožđa i maslina, sakupljanja šušnja, grma i sl.), te u sijelima uz komin pjevalo se, prepričavalo i recitiralo. Mila je te pjesme pamtila, kasnije ih je kazivala svojoj djeci i unucima, a neke pjesme je i sama spjevala. Tako je nastala ova knjiga bogata pjesmama raznih tema i sadržaja.

Među ostalim tu možemo naći: pjesme o svećima (sv. Ceciliji, sv. Stanišlavu, sv. Juri i dr.), pjesme o nekim narodnim junacima (Andriji Šimiću, Kraljeviću Marku, vojvodi Janku i dr.), pjesme o nesretnim ljubavima (Omer i Fatima, Mladen i Rosanda), molitve raznim svećima (Sv. Josipu, sv. Frani, Srcu Isusovu i dr.), molitve u raznim prigodama (na Veliki petak, Uskrs, molitva navečer i dr.), dječje pjesmice i molitvice, te razne pučke izreke.

Zbirke zabilježene narodne književne baštine u novije vrijeme nisu baš česte, a za nas imaju još veću vrijednost jer je u knjigu „S rodnog ognjišta“ utkan bar dio usmene književne tradicije sela Kučića.

U predgovoru te knjige koja nosi gotovo isto ime kao kučički župski list (Zov rodnih ognjišta op. a), autorica je među ostalim napisala: „*Narodne pjesme i izreke samo su lijepi, slikoviti dio moga života i zahvalna sam majci na njima. (...) I kako život bio težak, ma kako čovjek bio gladan, u njemu uvijek tinja iskra vjere i nade, makar i zapretena, i pjesma, napisana ili zapjevana. Jer, ne živi čovjek samo o kruhu.*“ Ć. Tomasović

Pristankom same autorice, iz knjige narodnih pjesama i izreka „S rodnog ognjišta“ prenosimo nekoliko pjesmica:

MOLITVA

(Dovedi me ...)

Dovedi me, Kriste do žuđene mete
Da me napast nikad na putu ne smete.
Ako ikad klonem i kolebat stanem,
Ti mi ruku pruži i ne daj da padnem.

GRLICA JE PROSO JELA

Grlica je proso jela,
Njoj dolazi druga grle:
„Daj mi, grle, jedno zrno!“
Ne dam, grle ni jednoga!
Bješe brati, a ne spati!
Ja sam brala, nisam spala,
ni po gori skakutala.

SRCE ISUSOVО

Oj, Srce Isusovo, ti žrtveniče sveti,
Daj srce moje ovo operi i posveti.
Ukloni mlakost moju, što Tebi s volejom nije,

Pošalji vatru svoju da moje srce grije.
Oj, srce slavno, sveto, ljubavi sjajna kruno,

Tvom srcu slično bilo i moje srce puno.

NAGRADE NAJ DJEČJE DJELO 2019.

Povodom Dana grada i blagdana zaštitnika sv. Ivana Nepomuka, učenici naše škole 2.k razreda, u pratnji učiteljica Ane i Ružice, sudjelovali su na primanju kod gradonačelnika i dodjeli nagrada za Naj dječje djelo 2019. godine.

Sudjelujući u projektu Marijini obroci, koji se provodi u našoj školi, upornošću i odricanjem prikupili su znatna novčana sredstva, koja su sami uplatili na adresu Udruge „Marijini obroci Hrvatska“.

SILVIO BILIĆ

DRŽAVNI PRVAK U KLASIČNOJ GITARI

Mladog gitarista Silvija Bilića čitateljima našeg župskog lista predstavili smo prije nepunih osam godina (Vidi „Zov rodnih ognjišta“ br. 33. / 2011. god. 2.) kao mladog i perspektivnog gitaristuiza kojeg je mnogo nagrada i priznanja, a pred kojim je obećavajuća karijera. I nismo se prevarili, uspjesi i priznanja su dolazili, glazbena karijera talentiranog gitarista i umjetnika brzo je rasla. Na ovogodišnjem 57. državnom natjecanju učenika i studenata glazbe i plesa na Muzičkoj akademiji u Zagrebu gitarist Silvio Bilić iz Kučića osvojio je prvo mjesto i postao državni prvak u gitari preddiplomskih studija. Bila je to prigoda za ovaj razgovor.

ZOV: Prije svega želim ti čestitati na ovako velikom uspjehu. Možeš li reći nešto o natjecanju na kojem si postao najbolji gitarist u Hrvatskoj. - Prije svega želim pozdraviti sve čitatelje našeg župnog lista „Zov rodnih ognjišta“. Zahvaljujem se na iskrenim čestitkama. Imao sam čast nastupati na ovogodišnjem 57. hrvatskom natjecanju učenika i studenata glazbe i plesa koje se odvilo kroz dvije faze:

7. ožujka se odvilo regionalno natjecanje iz klasične gitare u Dubrovniku na kojemu sam uspješno prošao kao prvo-nagrađeni gitarist na državno natjecanje koje se odvilo 8. travnja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu gdje sam osvojio titulu najboljeg klasičnog gitarista Hrvatske.

Moram napomenuti kako se natjecanje za komorne sastave održava svake godine dok za solo instrument klasične gitare se održava svako dvije godine što znači da će mi sljedeća obrana državnog naslova biti za ak. god 2020/21.

ZOV: Na raznim državnim i međunarodnim natjecanjima osvojio si mnoštvo nagrada; kao solist-gitarist 20 prvih mjesta, 13 drugih mjesta i 11 trećih mjesta, kao pripadnik komornih sastava 12 prvih nagrada, te 2 druge nagrade, te si sudjelovao na mnogim međunarodnim majstorskim radionica kod najprestižnijih profesora i stručnjaka sadašnjice. Ima li neka nagrada koja ti je posebno draga? - Sve nagrade u mojoj karijeri su mi izuzetno drage. Od prvih natjecanja 2007. godine pa sve do danas. Moram izdvojiti natjecanje „Andres Segovia“ koje se odvilo u gradu Velbertu u Njemačkoj 2014. godine gdje sam osvojio 4. mjesto među 42. natjecatelja iz cijelog svijeta, te državna natjecanja: 2013/14 – pripadnik komornog sastava; 2016/17 – najbolji gitarist Hrvatske srednjoškolskog obrazovanja; 2018/19 – najbolji gitarist Hrvatske preddiplomskih studija.

ZOV: Dobio si „Oskar znanja“ za izvrsne rezultate, možeš li nam reći kakva je to nagrada? - Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske uručuje „Oskar znanja“ odnosno

nagradu koja predstavlja priznanje za sve državne prvake u svim područjima znanosti te umjetnosti. Osvojio sam tu nagradu 2014. i 2017. za uspjehe na državnim natjecanjima te uskoro kroz ljetno prisustvujem dodjeli „Oskara znanja“ za ovogodišnju obranu naslova državnog prvaka.

ZOV: Koliko rada i odricanja stoji iza ovakvih i sličnih uspjeha? Koji

su motivi za to i tko ti pruža najveću podršku u svemu tome? - Zbog velike ljubavi prema instrumentu, neizmjerne volje za pohađanje glazbene škole i želje za napretkom kao umjetnik sam vježbao satima da dosegнем neki nove visine. Kao dijete sam znao prihvatići i nekad tražiti konstruktivne kritike, što me na posljeku razvilo kao osobu te zatim kao mladog umjetnika. Najveća podrška od samog početka su moji roditelji koji su

me učili poniznosti, skromnosti i stavu, te koji su investirali u moje odlaske na mnogobrojne gitarističke festivale gdje sam ostvario osim velikih uspjeha i dugogodišnja prijateljstva i komuniciranja s brojnim kolegama umjetnicima i vršnjacima diljem Europe i svijeta. Biti nagrađen još od nepunih 9 godina je neizmjerna sreća i veliki motiv za stalno napredovanje. Volim nastupati za publiku, predavati gitaru mladima te često organiziram svoje scenske nastupe u različitim prostorima diljem Hrvatske i šire. Smatram da bi za svako dijete upis u glazbenu školu predstavio nova iskustva, emocionalni razvoj, odgovornost, organizacija vremena, te razvoj intelektualnih sposobnosti.

ZOV: Imaš li nekog tko ti je uzor u glazbenoj karijeri? - U svojoj glazbenoj karijeri sam upoznao mnogo izvanrednih umjetnika, majstora klasične gitare, pa mi je teško izdvojiti nekog uzora zbog upoznavanja novih stilova, smjerova glazbe i umjetničkog sazrijevanja. Trenutno su mi uzori umjetnici braća rođena u Brazilu Sérgio i Odair Assad koji su postavili mjerilo za sve ostale gitariste stvarajući novi standard inovacija, genijalnosti i izražavanja na gitari. Maestro Sergio Assad je skladao jedno od najzahtjevnijih djela za klasičnu gitaru pod nazivom „Aquarelle“, skladbu koju sam svirao na ovogodišnjoj obrani naslova državnog prvaka. Uz to, čineći me jedinim mladim hrvatskim umjetnikom koji trenutno nastupa s tim djelom, uz profesionalnu snimku u studiju za platformu Youtube.

ZOV: Znam da dosta putuješ; na nastupe, radionice, natjecanja i festivali. Student si druge godine Umjetničke akademije u Splitu, osim što studiraš baviš li se još nekim poslom? Kako to uspijevaš uskladiti, i imaš li vremena za neki hobи? - Radim kao zamjena učitelja gitare u OGŠ Jaka-va Gotovca u Sinju i područnog odjela u Trilju.

Volim često čitati o različitim povijesnim događanjima, te gledati dokumentarce.

Bavim se različitim fizičkim aktivnostima. Organizacija mi uistinu nije problem.

ZOV: Nakon godinu dana pauziranja u Omišu će se ovog ljeta održati „Omiš Guitar Fest“. Što za tebe znači ovaj Festival gitare? - Smatram da je ovaj festival gitare mjesto koje će okupiti najbolje svjetske gitariste i entuzijaste gitare koji će uživati u svojim nastupima i predavanjima. Festival je jedinstven jer obuhvaća električnu, akustičnu i klasičnu gitaru.

Bitan dio festivala je natjecanje koje okuplja djecu, mlade i odrasle, muškarce i žene koji dolaze iz različitih dijelova svijeta, iz različitih kultura, govore različite jezike. Svi imaju jednu zajedničku stvar - gitaru. Osim natjecanja, Omiš Guitar Fest nudi mogućnost pohađanja majstorskih tečajeva koje održavaju najugledniji gitarski profesori i umjetnici. Festival je prilika da različiti graditelji gitara izlože svoje gitare i opremu, a gitaristima da ih isprobaju u vlastitim rukama. U OGF-u su organizirane mnoge promocije knjiga koje se odnose na

umjetnost gitare. Moram izdvojiti kako 25.6.2019. u Omišu u dvorani župnog dvora crkve sv. Petra na Priku u 21 sat nastupam na koncertu hrvatskih skladatelja gdje ću nastupiti s djelom „Dvije impresije i intermezzo“ kolege skladatelja Šimuna-Čarlija Botice iz Otoka.

ZOV: U Kučićima, gdje i živiš sa svojim roditeljima redovito te viđamo na nedjeljnoj župnoj sv. misi. Nedavno si se priključio i Pučkim pjevačima župe Kučiće. Što za tebe, kao profesionalnog glazbenika znači pjevačka pučka baština? - Pjevačka pučka baština je nešto čime se vrijedi ponositi te je jedinstveno za župu Kučiće. I kao profesionalni glazbenik sam se bez razmišljanja pridružio našim dragim i iskusnim pučkim pjevačima zbog srčanog duha, spontanog pristupa pjesmi i zajedništvu ljudi. Pozivam sve mlade ljude da nam se pridruže i daju inspiraciju te motivaciju za održavanjem ovog blagoslova kao što je pjevačka pučka baština.

ZOV: Mlad si i već imaš dosta uspjeha u zanimanju i načinu života kojeg si odabrao i kojeg zasigurno voliš. Možeš li nam otkriti neke planove, projekte i želje za budućnost? - Cilj mi je biti koncert majstor i jednog dana uspješan profesor te motivirati mlađe generacije na stvaranje umjetnosti i inovativnosti, te izbjegavanje površnosti i ograničenosti slobode.

Trenutno radim na djelu posvećenom meni kao izvođaču pod nazivom „Preludij, Fuga i Allegro skladatelja i dragog kolege Šimuna-Čarlja Botice.

Dio sam različitih umjetničkih projekta, festivala i izložba. Izdvajam: „Međunarodni znanstveni simpozij mladih istraživača glazbe“, „Umjetnost bez granica“, „Biljke i Svirke“ te „Split Art Convention“.

Silvio, hvala ti na ovom razgovoru za naš župski list. Želim ti sreće i osobnog zadovoljstva u životu, te mnogo uspjeha u profesionalnoj karijeri koju si sjajno počeo.

Razgovor vodio: Ćiro Tomasović
U Kučićima, svibanj 2019.

MILAN TOPIĆ (CAREV)

(1951. – 2019.)

SJEĆANJE NA DRAGOG PRIJATELJA

Tvoje je lice uvijek bilo nasmijano,
u ljubavi od Boga je dano.

Za pomoć svom bližnjemu
nisi znao reći ne,
u tvom srcu bilo je mjesta
za ljude sve.

Bogu si se molio i
svoju obitelj volio,
za svoju domovinu Hrvatsku živio!

Za tvoja dobra djela
Bog će tebi nagradu dati,
Božje svjetlo u raju tebi će sjati!
Dragi Milane u našim mislima
ti ćeš uvijek biti,
tvoj grob suzama i cvijećem
će se kititi.
Pokoj ti vječni!

Stipe Topić
Toronto, travanj 2019.

PITANJE PRIKLADNOSTI POSTAVLJANJA NADGROBNIH SPOMENIKA NA PROSTORU ISPRED I POKRAJ CRKVE SV. LUKE

Kako je izgledalo starije kućičko groblje prije produženja crkve Sv. Luke prema zapadu možemo samo pretpostavljati. Ne znamo točno stoga što je zapadna polovica sadašnje crkve sagrađena iznad istočnoga dijela toga groblja, pa je taj dio nakon od godine 1883. ispod sadašnjega crkvenog pločnika (o tom vidi u ZOVU RO br. 44. na str. 13-14), a zapadna je polovica prekriven betonom.

Betoniranje je opravdavano neodgovom potrebom izravnjanja prostora ispred crkve, da župljeni ne posrću prilazeći grupno glavnim vratima i poslije izlazeći iz crkve, a i onoga koji je smjeru novoga groblja. Hodanje po grobnim kamenim okvirima i pločama koje nisu bile u potpunoj ravni bilo je vrlo nezgodno osobito za sudionike u procesijama i sprovodima u kojima ljudi idu u skupini jedan za drugim pa pojedini ne vide tlo pred svojim nogama.

U nama susjednom Svinjscu gradnjom sadašnje velike crkve nije poremećeno staro groblje, jer je novogradnja dodana u smjeru istoka na postojeću glavnu lađu stare znatno manje crkve. Tako je ono sačuvano u izvornom stanju sve do prije nekoliko desetljeća. Međutim, sadašnji način razmišljanja rijetko vodi računa o povijesnim vrijednostima, pa je u novije vrijeme i u slučaju toga groblja došlo, ne do popravka oštećenja i obnove sukladne načelima kon-

zervatorske struke, nego do prekrivanja njegove cijele površine posve ravnim kamnim pločama rezanim strojem. Šteta je ako nije sačuvana barem neka fotografija njegova nekadašnjeg izgleda, a taj je bio odraz doista skromnih mogućnosti naših starih, ali i njihova smisla za sklad i red, pa i ljepotu izraženu na način primjeren ondašnjim prilikama i običajima. Takva su groblja, gdje su očuvana u izvornom obliku, s toga gledišta vrijedni spomenici kulturne baštine. Sigurno je i kućičko do g. 1883. bilo vrlo slično onom sviniškomu, a eto oba su stjecajem okolnosti nestala s lica zemlje.

Prekrivanje starih grobnica betonom u Kućićima zasigurno je izazivalo stnovitu nelagodu u svijesti sviju čiji su pokojnici u njima bili ukopani u novije doba. Unatoč tome izvedba je prihvaćena s očekivanim razumijevanjem. S tim se u toliko bilo lakše složiti, što se s ukapanjima u te stare grobnice ipak prestalo dvadesetak i više godina prije poravnavanja crkvenoga predvorja betonom, već oko g. 1905.

Najprije je poduzeto betoniranje površine pred samom crkvom, g. 1929. Površina kojom se odatle ide do skalina kojima se silazi u novije groblje betonirana je g. 1933. U najnovije je vrijeme prvotni red i sklad na tom novijem zajedničkom groblju poremećen natpravljem mnoštva raznolikih spomen ploča i spomen kamenova pokraj pojedinih grobnica.

Šarci su u vrijeme spomenutoga betoniranja označili mjesta dvaju grobova u koje su nekoć ukapani njihovi pokojnici jednostavnim natpisima „ŠARCI“ i „ŠARAC“ utisnutim u betonski preljev ispred glavnih crkvenih vrata. Slično su Rabotegi mjesto iznad prvoga svoga označili natpisom „RABOTEGI“, a iznad

drugoga su u betonsku podlogu uklopljili malu mramornu pločicu s natpisom: „SLAVA BOGU SPOMEN RODU / UMLIN RABOTEGIN. POKOJ VIČNJI. G. 1933.“ Marunčići su iznad mjesta ukopa njihovih predaka na isti način ukloplili u beton kamenu pločicu s natpisom „UMRLI MARUNČIĆI DO G. 1905. VIČNJI JIM POKOJ“. Grobniča u koju su ukapani Kovačići na samom je jugozapadnom rubu toga betoniranoga predvorja, pa je kameni križ s natpisom koji je bio postavljenim oko g. 1866. pokraj njega (Nije poznato što je točno na njemu pisalo), g. 1933. ostavljen na svom mjestu, ali je poslije, ne zna se točno kada, uklonjen i nestao, jer su se neki ipak o nj spoticali hodeći u procesiji. Ostalo je samo kamoно postolje u koje je nekoć bio usađen. Zapravo bi i njega trebalo ukloniti, jer ipak smeta prolazeњu, a budući da spomen-križ nije više tu nema svrhe ni to postolje.

Tijekom nekoliko posljednjih desetljeća više je Kučićana, iz posve razumljive želje da uočljivije označe mjesta gdje su bile nekadašnje grobnice njihovih predaka umrlih i ukopanih prije 1905. dali izraditi i postavili iznad njih posve novu

nadgradnju od kamena s također novim natpisom. Njihov je osjećaj poštovanja prema predcima iz prošlih vremena vrlo plemenit te zaslužuje svaku pohvalu, a tako i želja da obilježe mjesto gdje im počivaju zemni ostaci – kršćani su u prvim stoljećima širenja evanđelja u nekim nadgrobnim natpisima naglašavali „dok Krist ponovno dođe“ tj. „do uskrsnuća“. Međutim, delikatno je pitanje kako odabrati najprimjerenije rješenje za izražavanje tih hvale vrijednih osjećaja, treba li pri tom iznad toga mjesta i stare nadgrobne ploče izgraditi novi spomenik ili čak imitaciju grobnice modernog izgleda ili možda ima i boljih rješenja, pa makar bila oblikom skromnija. Čini se da su ona koja su g. 1933. izabrali Rabotegi i Marunčići, makar izgledom bila posve skromna najprimjerenija, zapravo jedino prihvatljiva, barem je tako kad se radi o najužem crkvenom predvorju.

don Slavko Kovačić

DAROVATELJI ZA ŽUPNI LIST

I. DAROVATELJ (Prosinac 2018.)

1.	Stipe Topić Ilijin (Toronto, Kanada)	100 CAD
----	--------------------------------------	---------

P.S. Nije objavljeno u 47. broju ZOV-a

II. DAROVATELJI ZA ŽUPNI LIST IZ AMERIKE (Siječanj 2019.)

1.	Marija Pervan	100 USD
2.	Anka Lucić	100 USD
3.	Veronika Erić	100 USD
4.	Ante Josip Sovulj	100 USD
5.	Ante Martin Sovulj	100 USD
6.	Tomislav Srdanović	100 USD
7.	Pavao Tomasović	100 USD

III. DAROVATELJ ZA ŽUPNI LIST (Svibanj 2019.)

1.	Stipe Topić Ilijin (Kanada)	100 CAD
----	------------------------------	---------

**Zov rodnih ognjišta.
List župe sv. Luke - Kučiće
GOD. XXV. 2019. BR. 1. (48.)**

Osnivač i izdavač:
Župski ured Kučiće
Hr-21208 KUČIĆE
List izlazi dvaput godišnje.

Uredničko vijeće: Anita Bartulović,
Marko Juričić, don Slavko Kovačić, Matko
Sovulj, Jozo Srđanović, Ante Šušić, Jere
Tomasović, Ljubo Tomasović, Marko
Topić i Srećko Vukasović
Odgovorni urednik: don Ljubo Bodrožić
Uredio: don Slavko Kovačić
Fotografije: Borko Guinjača, Slavko
Kovačić, Ćiro Tomasović, Miroslav
Tomasović i Pavel Vukasović.
Priloge, dopise i preplate slati na:
Župa sv. Luke Kučiće
(za župski list)
21208 KUČIĆE
zov.rodnih.ognjista@gmail.com

Žiro račun (NOVI) u kunama: 2330003-
1100086733
Devizni (NOVI) račun: 34400-620-21

Kad šaljete preplatu na žiro račun, na bijeloj uplatnici u "kvadratić" koji stojiiza riječi "Šifra" upišite broj 88 i 33. To je znak banići da nam u izvještaj napiše točnu adresu pošiljatelja. - Molimo vas kada nam šaljete novčane uplatnice ili narudžbe pišite čitljivo, najbolje velikim tiskanim slovima.

Slike na omotu:

Na prvoj stranici: Pogled iz Zakućca preko kanjona rijeke Cetine prema našim planinama i Okladnici, **na drugoj:** A. čestice zgrada na Okladnici; B. Pogled iz Kučića preko naše planine na Neum, **na trećoj:** A. Prijevoj Okladnica između naših planina, B. Pogled iz Svinjšća prema Okladnici, **na četvrtoj:** A. Zemljisne čestice na Okladnici, B. Pogled sa Slimena prema Okladnici, Pogled iz Orlina prema Okladnici.

Tisak: „Dalmacija papir“

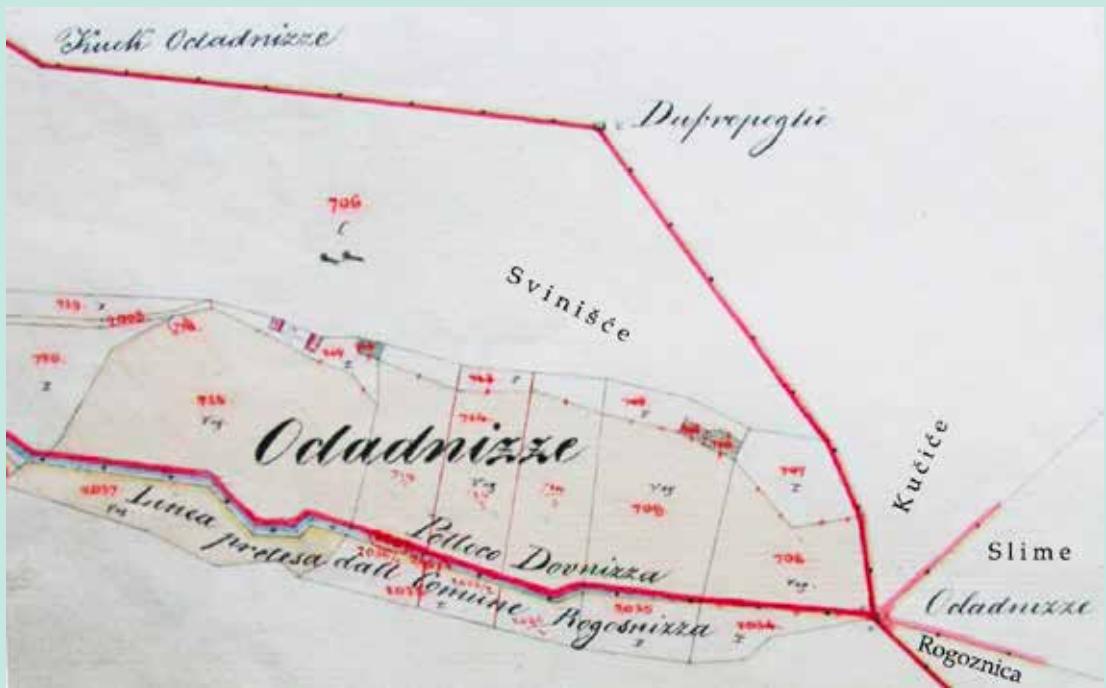
SADRŽAJ:

Uvodnik:	3
Župnikova riječ	3
Ne bojte se ljudi	4
Družovna razmišljanja i poticaji	
Osan zabluda o sv. ispovjedi (Bitno.net)	5
Pred tajnom Božanskoga trostva (S. Kovačić)	9
Za bolji i uspješniji životni put	
Odgoju u duhu domoljublja (A. Vukasović)	10
Grb Hrvatski	16
Iz povijesti župe, sela i kraja	
Planinski predio Okladnica - Granica (S. Kovačić) .	17
Prilozi u stihu i prozni	
Hrvatske majke (B. Mlinar)	27
Zvonari Marijini (B. Mlinar).....	28
Dalmatinka (S. Topić)	29
Prinosi naših najmlađih	
Moj djed i baka (Leona Škarica)	30
More (L. Truman Raboteg)	30
Moja mama (E. Ambrošić)	30
Ljubav (M. Sovulj)	30
Bura u Kučićima (tri pjesme na istu temu:	
J. Vukasović, J. Kovačić, K. Topić)	31
Volim te (S. Topić)	31
Moja simpatija (M. Sovulj)	32
Ljubav (T. Srđanović)	32
More plavo ča nam život daješ (J. Šarac)	32
Moja pratilec zvijezda (A. Radić)	33
Moj did i ja prijatelja dva (M. Šarac)	33
Krunica moje babe (A. M. Sovulj)	33
Iz našega mesta, župe i kraja	
Kronološki pregled događaja (Ć. Tomasović)	34
Statistika župe Sv. Luke Kučiće za godinu 2019. (Lj. Bodrožić)	36
Božićna predstava (Ć. Tomasović)	38
Koncerti pučke pjevane baštine u Kučićima (Ć. Tomasović)	39
Obnovljena stara Sovuljeva grobnica (J. Sovulj)	41
Iz našega kraja	
Predstavljanje knjige „S rodnog ognjišta“ u Omišu (Ć. Tomasović)	42
Nagrade „Naj dječe djelo 2019.	44
Razgovor s povodom	
Silvio Bilić, državni prvak u klasičnoj gitari (razgovarao Ć. Tomasović)	45
Otišli su pred nama	
Milan Topić Carev (1951.-2019.) (S. Topić)	48
Neke zanimljivosti	
Pitanje prikladnosti postavljanja nadgrobnih spomenika (S. Kovčić)	50
DOBRO JE ČINITI DOBRO	
Darovatelji za župni list	53

Pogledi na Drabobuju i Neum iz zakućca i iz Svinjišća

Okladnica i stjacište granica četiriju sela na njoj
(dorađeno prema mapi austrijskoga katastra iz g. 1834. z K. O. 627.- Svinisce)

Usponi na Okladnicu sa Slimena od Tadića i iz Svinića